

Videoita voimankäytön, taktiikan ja johtamisen kouluttamiseen Helsingin Hälytys ja valvontayksikössä

Anssi Kauppinen

11/2023

ESIPUHE

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön produkti on tehty yhteistyössä Helsingin poliisilaitoksen vanhempi konstaapeli Timi Tikkasen kanssa. Lopullinen idea syntyi yhteisestä pohdinnastamme, ja sen tarkempi kehittäminen alkoi jo keväällä 2022. Yhdistetty työpanoksemme mahdollisti projektin toteuttamisen. Tikkanen toimi videoiden kuvaajana ja editoijana ja toteutti kaikki minun ja muiden kouluttajien ajatukset ja toiveet sisältöjen esittämisestä. Ilman häntä tämän opinnäytetyön tekeminen ei olisi onnistunut. Erityiskiitos Tikkaselle! Kiitokset myös esimiehelleni ylikonstaapeli Tiihoselle, joka merkittävällä työpanoksellaan mahdollisti projektin toteutumisen useista vaikeuksista huolimatta sekä Helsingin Hälytys- ja valvontayksikön voimankäytön kenttäkouluttajille, jotka kovalla ammattitaidollaan auttoivat sisältöjen luomisessa ja esiintyivät videoilla!

Helsingissä 29.10.2023

Anssi Kauppinen

TIIVISTELMÄ

Anssi Kauppinen: Videoita voimankäytön, taktiikan ja johtamisen kouluttamiseen Helsingin Hälytys- ja valvontayksikössä

Opinnäytetyön muoto: Toiminnallinen

Hanke: Hankkeistettu, Helsingin poliisilaitos

Julkisuusaste: Raporttiosa on julkinen, produktin salausluokka on IV

Ohjaaja: Jari Hakala, Pasi Kotro

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tiivistelmä

Tämä opinnäytetyön produktina on tuotettu neljä koulutusvideoita voimankäytön, taktiikan ja johtamisen kouluttamisen tueksi. Ne on suunniteltu Helsingin poliisilaitoksen Hälytys- ja valvontayksikön tarpeisiin toimimaan visuaalisina koulutuskortteina tärkeiksi koetuista aiheista ja sellaisista, joita ei ole vielä kattavasti pystytty kouluttamaan henkilöstölle. Videoiden avulla toimintamalleja yhdenmukaistetaan edelleen, ja ne saadaan laajemmin henkilöstön tietouteen.

Videoiden aiheet ovat: vaarallisen henkilön kiinniotto ajoneuvosta, henkilön kiinniotto julkisesta kulkuvälineestä, kohteen haltuunotto (hiljainen piiritys) ja porraskäytävän haltuunotto kerrostalon aseuhkatehtävällä. Videoista on leikattu myös monia lyhyempiä pätkiä. Pääasiallista kohderyhmää ovat voimankäytön ja johtamisen kenttäkouluttajat sekä kenttäjohtajat. Videot on kuitenkin suunniteltu niin, että ne hyödyttävät kaikkia tasoja yksittäisestä suorittajasta yleisjohtajaan. Videoilla esitetyjä tilanteita käsitellään erityisesti tilannejohtajan näkökulmasta. Koulutusvideoita voidaan hyödyntää monipuolisesti erilaisissa koulutuksissa, itseopiskeluna sekä kertaavana materiaalina. Erilaiset oppijat hyötyvät videoiden tavasta esittää asiat muun muassa näyttämisen, kuulemisen ja tekstin kautta. Videoiden käytettävyyttä opiskelumateriaalina käsitellään pedagogisesta näkökulmasta erityisesti oman ajattelun, motivaation ja vastuun kautta.

Sivumäärä: 34

Tarkastuskuukausi ja vuosi: marraskuu 2023

Avainsanat: pedagogiikka, voimankäyttö, poliisitaktiikka, voimankäytön kenttäkouluttaja, johtamisen kenttäkouluttaja, kenttäjohtaja, tilannejohtaja, taktinen johtaminen

ABSTRACT

Anssi Kauppinen: Videos for training in the use of force, tactics and leadership in Helsinki Police Department's Response and Control Division

Type of thesis: Practice-based thesis

Project: Project-related, commissioned by Helsinki Police Department

Publicity: Report is public, product is restricted class IV

Supervisor: Jari Hakala, Pasi Kotro

Degree: Bachelor of police services

Abstract

The product of this thesis consists of four training videos to support training of the use of force, tactics, and police leadership. They have been designed to meet needs of the Helsinki Police Department's Response and Control Division, serving as visual training cards for important topics and those that haven't yet been comprehensively covered in training. These videos aim to further standardize procedures and increase awareness among the personnel.

The video topics include: the apprehension of a dangerous individual from a vehicle, the apprehension of an individual from public transportation, the silent siege, and the takeover of a stairwell in a multi-story building during an armed threat mission. The primary audience includes training instructors for the use of force and leadership, as well as field commanders. However, the videos have been designed to benefit individuals at all levels. The scenarios in the videos are specifically presented from the perspective of a person who leads the situation.

These training videos can be used in various training scenarios, for self-study, and as review material. Different types learners can benefit from videos, as they can present information in a multifaceted way, visually, audibly, and in written form. The usability of the videos as educational materials is discussed from a pedagogical perspective, particularly focusing on self-regulation, motivation, and responsibility in learning.

Pages: 34

Month and year of review: November 2023

Keywords: Pedagogy, use of force, police tactics, use of force field instructor, leadership field instructor, field commander, situation commander, tactical leadership

SISÄLLYS

1. JOHDANTO.....	1
1.1 Projektin taustat.....	1
1.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet.....	1
1.3 Keskeiset käsitteet.....	2
2. TEOREETTINEN KEHYS.....	4
2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö.....	4
2.2 Koulutusvideoiden pedagogiset tavoitteet.....	8
2.3 Erialaisten oppimistyylien ja opetusmetodien huomioiminen.....	10
2.4 Digitaaliset oppimateriaalit.....	11
2.5 Motivaation ja motivoinnin merkitys oppimisessa	11
2.6 Oman ajattelun, vastuun ja roolin merkitys oppimisessa.....	13
3. VIDEOIDEN SUUNNITTELU.....	15
3.1 Aiheen ideointi opinnäytetyöksi.....	15
3.2 Aiheen esittely päällystölle.....	16
3.3 Hankintojen tekeminen.....	17
3.4 Kuvausten suunnittelu.....	17
3.5 Ajoneuvokuvauspäivän valmistelut.....	19
4. VIDEOIDEN TOTEUTUS	21
4.1 Ajoneuvokuvauspäivä.....	21
4.2 Kuvausviikonloppu Poliisiammattikorkeakoulussa.....	22
4.2.1 1. Kuvauspäivä: Kiinniotto julkisesta kulkuvälineestä.....	22
4.2.2 2. Kuvauspäivä: Kohteen haltuunotto (hiljainen piiritys).....	24
4.2.3 3. Kuvauspäivä: Kerrostaloasunnon eristystaikka porraskäytävässä.....	25
4.3 Editointi.....	25
4.4 Esittely päällystölle.....	26
5. PRODUKTIN SISÄLTÖ.....	26
5.1 Tuotettu materiaali.....	26
5.2 Produktin tallentaminen.....	27
6. ARVIOINTI JA POHDINTA.....	27
LÄHTEET.....	33
LIITTEET.....	34

1 JOHDANTO

1.1 Projektin taustat

Poliisiammattikorkeakoulun kouluttajakoulutuksessa on ainakin viimeisen vuosikymmenen ajan keskitytty lisääntyvässä määrin paremman pedagogiikan opettamiseen ja soveltamiseen. Tämä on näkynyt muun muassa voimankäytön ja johtamisen kenttäkouluttajien peruskursseilla, joissa opettamisen ammattilaiset ovat käyneet luennoimassa aiheesta ja myös arvioineet tulevien kouluttajien suorituksia opetustilanteissa. Myös Polamkin järjestämä Pedagoginen asiantuntijuus ja osaaminen -kurssi on ollut viime vuosina poliisilaitosten kouluttajien saatavilla. Useat poliisilaitosten pääkouluttajat ovat käyneet kurssin hyödyntääkseen uusinta tietoa opettamisen maailmasta ja jalkauttaakseen sitä omiin yksiköihinsä.

Helsingin poliisilaitoksen voimankäytön ja taktiikan koulutuksessa on viimeisen seitsemän vuoden aikana huomioitu erityisesti johtamisen tärkeys. Työelämän ja koulutuksen kautta on havaittu, että selkeä panostus johtamisen kouluttamiseen tuottaa parempaa operatiivista ja taktista kokonaissuorituskykyä kuin vain yksilöiden teknisiin ja taktisiin taitoihin keskittyvä koulutus. Johtamisen kouluttamiseen panostamisen hyödyt nähdään sekä hälytystehtävien osalta että esimerkiksi JOUHA:ssa, jossa ryhmänjohtajien ja joukkueenjohtajien johtamistaitoon on panostettu.

Useat voimankäytön kenttäkouluttajat ovat vuosien varrella keksineet koulutusvideoiden kuvaamisen, mutta kukaan ei ole lähtenyt sitä toteuttamaan varsinkaan tässä laajuudessa ja johtamiseen painottuen. Nyt minulla on videoiden toteuttamiseen soveltuva kalusto, henkilöstö, esimiesteni tuki sekä työ- että opiskeluaikaa. Hallintomme sisäisten koulutusvideoiden määrä on lisääntynyt merkittävästi monilla muilla osa-alueilla. Koen, että nyt on otollinen hetki tarttua aiheeseen myös tällä aihealueella. Henkilöstö ja esimieheni ovat motivoituneita videoiden tuottamiseen, koska ne nähdään tulevaisuuden kannalta niin hyödyllisinä.

Helsingissä kentän henkilöstö on nuorta ja vaihtuvuus suurta myös ryhmänjohtajien tasolla. Kaikki eivät koskaan pääse koulutuspäiville ja henkilöstöä on mahdotonta kouluttaa tasaisesti. Sen vuoksi tarvitsemme myös itseopiskeluun ja kertaamiseen soveltuvaa koulutusmateriaalia ja materiaalia, joka varmistaa taktisten toimintamallien yhteneväisyyden.

1.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Koulutusvideot palvelevat muiden materiaalien ohella nykyistä käsitystä oppimisesta, kun opetettavat asiat esitetään monipuolisella tavalla erilaiset oppijat huomioiden. Koulutuspäiviin pystytään orientoitumaan etukäteen katsomalla videoita, toimintamallit saadaan tietoisuuteen ja

yhdennäköiseksi ja asiat on usein helpompi ymmärtää selkeän videon avulla. Aiheita voidaan myös kerrata virallisen koulutusajan ulkopuolella itsenäisesti niin paljon kuin on tarve. Taktiikkaan ei juurikaan ole olemassa mitään ajantasaisia videoita enkä ole kuullut, että kukaan muu olisi niitä tuottamassa.

Videot tulevat olemaan hyödyllisiä vuosiksi eteenpäin, kuten nykyisistä koulutusmateriaaleista voidaan nähdä. Harvat huolella mietityt asiat vanhenevat täysin pitkänkään ajan jälkeen. Nykyisten taktiikoiden rinnalle tulee varmasti täydennystä, mutta tällaiset lisäykset on mahdollista kuvata myöhemmin erikseen ja yhdistää vanhaan. Suomalaisen poliisin taktiikasta ei ole saatavilla tuoreta kirjallista materiaalia. Viimeisin kirjallinen painos on Tapani Rinteen 1995 kirjoittama teos Poliisitaktiikasta. Monet kirjassa esitetyt taktiikan periaatteet ja toimintamallit ovat edelleen voimassa, mutta osa toimintamalleista on myös kehittynyt ja niitä on tarpeen tuoda laajemmin koulutettavien tietouteen. Taktiikan opiskeleminen kirjasta ei vaikuta kovin tehokkaalta ja houkuttevalta varsinkin suurta joukkoa ajatellen.

Tämänhetkinen taktiikan ja johtamisen koulutus ei määrästään huolimatta pelkästään riitä taktisten toimintamallien riittävään omaksumiseen edes kenttäjohtajilla. Kuitenkin kenttäjohtajilta odotetaan ja vaaditaan myös voimankäyttöön liittyen taktiikoiden osaamista. ”Yleis- ja kenttäjohtajien on tunnettava voimankäyttöön liittyvä lainsäädäntö ja määräykset, poliisitaktiikka sekä voimankäyttökoulutuksen sisältö. Esimiesten on huolehdittava voimankäytön ja taktiikan jatkuvasta työpaikkakoulutuksesta.” (Poliisin operatiivisen kenttätoiminnan perusteet ohje POL-2017-13344, 72.)

1.3 Keskeiset käsitteet

Tässä opinnäytetyössä keskeisiä käsitteitä ovat pedagogiikka, voimakeinojen käyttö, voimankäytön kenttäkouluttaja, johtamisen kenttäkouluttaja, kenttäjohtaja, tilannejohtaja, poliisitaktiikka ja taktinen johtaminen. Johtamisesta puhuttaessa tarkoitetaan yleensä taktista johtamista ja taktiikasta puhuttaessa poliisitaktiikkaa. Myös voimakeinojen käyttö lyhennetään ja puhutaan voimankäytöstä.

Pedagogiikka

Pedagogiikka tarkoittaa tapaa, jolla opetus järjestetään, sekä sen näkemyksellisiä ja kasvatuksellisia periaatteita (Wikipedia).

Voimakeinojen käyttö

Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 1 luvun 2§ 1. momentti määrittelee, että: ”voimakeinojen käytöllä tarkoitetaan voimankäyttövälineen tai fyysisen voiman käyttämistä siten, että sillä pyritään vaikuttamaan tehtävän kohteena olevan henkilön

käyttäytymiseen joko suoraan tai välillisesti, voimankäyttövälineen tai fyysisen voiman käyttämistä poliisilain 2 luvun 17 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla esteen poistamiseksi sekä tämän asetuksen 2 luvun 9—14 §:ssä säädettyjen menetelmien käyttöä kulkuneuvon ohjaamisessa ja pysäyttämässä (pakkopysäyttäminen).” Tämän työn yhteydessä voimakeinojen käytöstä puhuttaessa käytetään yksinkertaisempaa muotoa voimankäyttö.

Voimankäytön kenttäkouluttaja

Voimankäytön kenttäkouluttaja on poliisi, joka suorittanut voimankäytön kenttäkouluttajakurssin Poliisiammattikorkeakoululla tai aikaisemmin Poliisikoululla, ja hänellä on kouluttajaoikeudet voimassa. Voimankäytön kenttäkouluttaja voi antaa virallista koulutusta voimakeinojen käyttöön: voimankäyttövälineisiin, fyysisiin voimakeinoin, käytössä oleviin ampuma-aseisiin sekä taktikoihin.

Johtamisen kenttäkouluttaja

Johtamisen kenttäkouluttaja on poliisi, joka on suorittanut Poliisiammattikorkeakoulun järjestämän johtamisen kenttäkouluttajatutkinnon. ”Vain johtamisen kenttäkouluttaja saa antaa poliisin kenttäjohtamisjärjestelmään liittyvää johtamiskoulutusta.” (Poliisin operatiivisen kenttätoiminnan johtamis- ja koulutusjärjestelmä määräys POL-2020-36488.)

Kenttäjohtaja

”Kenttäjohtaja johtaa toimialueensa operatiivista kenttätoimintaa yleisjohtajan alaisuudessa. Kenttäjohtaja on, päällystä lukuun ottamatta, toimialueensa työvuorossa olevien operatiivista kenttätoiminnassa työskentelevien esimies. Kenttäjohtaja on lähtökohtaisesti alipäällystöön kuuluva poliisimies ja vain poikkeustilanteissa muu kokenut poliisimies. Kenttäjohtajalla tulee olla voimassa oleva yleis- ja kenttäjohtajatutkinto.” (Poliisin operatiivisen kenttätoiminnan johtamis- ja koulutusjärjestelmä määräys POL-2020-36488)

Tilannejohtaja

Tilannejohtaja johtaa tilanneorganisaatiota. ”Tilanneorganisaatiolla tarkoitetaan vähintään kahden partion muodostamaa organisaatiota, mitä kasvatetaan tarpeen mukaan. Mikäli poliisijohtoisella tehtävällä on yhden poliisipartion lisäksi muita viranomaisia tai toimijoita, muodostavat ne myös tilanneorganisaation. Tilannejohtajana toimii yleis- tai kenttäjohtajan määräämä poliisimies. Jollei tilannejohtajaa ole tehtävälle erikseen määrätty, ensimmäisenä tehtävästä vastuun ottaneen partion partionjohtajan on otettava johtovastuu, kunnes toisin määrätään.” (Poliisin operatiivisen kenttätoiminnan johtamis- ja koulutusjärjestelmä määräys POL-2020-36488) Kenttäjohtaja toimii

pääsääntöisesti tilannejohtajana vaativassa poliisitoiminnallisessa tilanteessa, johon osallistuu useita poliisipartioita.

Poliisitaktiikka

Poliisitaktiikka määritellään Poliisihallituksen ohjeessa Poliisin operatiivisen kenttätoiminnan perusteet (POL-2017-13344): ”Poliisitaktiikalla tarkoitetaan sitä tietojen, taitojen ja menetelmien kokonaisuutta, jonka avulla poliisimies ja poliisiyksikkö suorittaa yksittäisiä tehtäviä mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon kansalaisten turvallisuuden ja perusoikeudet sekä poliisin työturvallisuusperiaatteet.” Tässä työssä poliisitaktiikasta puhuttaessa käytetään lyhennettä taktiikka.

Taktinen johtaminen

”Taktinen johtaminen on poliisimiehen suorittamaa poliisitaktista päätöksentekoa tilanteen ratkaisemiseksi. Taktiseen johtamiseen sisältyy muun muassa henkilöstön sijoittaminen tarkoituksenmukaisiin tehtäviin. Esimerkkinä voidaan mainita alueen eristäminen, teknisten välineiden käyttö, toimintaympäristön turvallisuuden ja poliisimiesten työturvallisuuden huomioiminen sekä erilaisten poliisitaktisten menetelmien oikea valinta ja soveltaminen.” (Poliisin operatiivisen kenttätoiminnan perusteet POL-2017-13344.) Johtamisella tarkoitetaan tässä työssä toimintatilanteissa ja tilanneorganisaatiossa tapahtuvaa taktista johtamista.

2 TEOREETTINEN KEHYS

2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulussa on mahdollista tehdä kahdenlaisia opinnäytetöitä. Vaihtoehdot ovat tutkimuksellinen tai toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön lopputuotoksena syntyy aina joku konkreettinen tuote. Toiminnallinen opinnäytetyö sisältää tuotoksen eli produktin ja siihen yhdistyvän raportin, joka yhdistää kehitystyön käytännön toteutuksen ja projektin raportoinnin. Lopputuloksena on konkreettinen tuote tai tuotos esimerkiksi käsikirja, video tai opas. (Hakala 2004, 16.) Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei välttämättä tarvitse käyttää tutkimuksellisia menetelmiä, koska työ sisältää joka tapauksessa raportin produktin tekemisestä. Tutkimusmenetelmien käyttö saattaisi lisätä työn määrää merkittävästi eikä pysyisi enää kohtuudessa. (Vilkkä & Airaksinen 2004, 51, 56.)

Yksi vaihtoehto toiminnalliseksi opinnäytetyöksi on projektityyppinen opinnäytetyö.

Projektityyppisessä opinnäytetyössä on tyypillistä, että se on ainutkertainen, aihe on rajattu

aiheisällöllisesti, tavoite on määritelty, työ suunniteltu ja se sisältää tiimitoimintaa. (Salonen 2013, 9–12.) Projekti on tietyn ajan kestävä tavoitteellinen prosessi. Kyse voi olla isommasta hankkeesta tai se voi tähdätä tiettyyn rajattuun kertaluonteiseen tulokseen. Projektin onnistuminen vaatii tarkkaa suunnittelua, organisointia, toteutusta, valvontaa, seuranta ja arviointia. (Vilka & Airaksinen 2004, 48.)

Opinnäytetyöni aiheen jalostamisessa nousi tärkeäksi saada siihen toimeksianto Helsingin poliisilaitokselta. Projekti aiheutti kohtalaisen merkittäviä työaikakustannuksia, jotka tiesin jo etukäteen. Työnantajan riittävä sitouttaminen projektiin vaati minulta ja esimiehiltäni jatkuvaa työtä. Varsinkin alussa, mutta myös lopussa vaadittiin eniten perusteluja työn jatkamiselle. Esittelin aiheeni useaan kertaan kirjallisesti ja suullisesti yksikkömme päällystölle koko esimiesketjulle, koska jokainen porras olisi voinut päättää työni missä vaiheessa vain. Toimeksi annettu opinnäytetyö antaa mahdollisuuksia päästä luomaan suhteita sekä päästä kokeilemaan ja kehittämään omaa innovatiivisuutta (Vilka & Airaksinen 2004, 16).

Aiheen hyväksymisen jälkeen olin hyvin sitoutunut, koska pääsisin toteuttamaan haluamani projektin ja koska se tuottaisi hankintakustannuksia jo heti alkuvaiheessa. Toimeksi annettu opinnäytetyöaihe lisää vastuuntuntoa opinnäytetyöstä ja opettaa projektinhallintaan, johon kuuluu tarkan suunnitelman tekeminen, tietyt toimintaehdot ja -tavoitteet ja aikataulutettu toiminta sekä tiimityö. Toimeksi annettun opinnäytetyön myötä pääsee myös peilaamaan tietoja ja taitoja senhetkiseen työelämään ja sen tarpeisiin. (Vilka & Airaksinen 2004, 17.)

Toiminnallisen opinnäytetyön suunnitteluvaihe on tärkeä ja siihen on syytä panostaa huolella. Suunnittelua ja työn kartoitusta voidaan ja kannattaa tehdä useilla eri menetelmillä erilaisten näkökulmien saavuttamiseksi ja huomaamiseksi. SWOT-analyysi on yksi suunnitteluvaiheen hyödyllinen työkalu. SWOT-analyysissä arvioidaan työssä olevat vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. (Vilka & Airaksinen 2004, 49.) SWOT-analyysi on melko kevyt tapa lähteä analysoimaan oman työn suunnittelua ja toteutuksessa mahdollisesti eteen tulevia haasteita. Hyödyllisen analyysin voi tehdä pelkästään ranskalaisilla viivoilla. Enemmän saa kuitenkin irti, jos kirjoittaa kohdat auki ja pohtii niitä sekä omasta että tulevan asiakkaan näkökulmasta. Tekemäni SWOT-analyysi, seuraavan sivun KUVA 1, helpotti nopeasti jäsentämään asioita monesta näkökulmasta. Erityisen tärkeäksi koin heikkouksisen ja uhkien pohdinnan. Olin siihen asti ollut hyvin keskittynyt vain vahvuuksiin ja mahdollisuuksiin.

KUVA 1. SWOT-taulukko opinnäytetyöstä toiminnallisen opinnäytetyön lisäkurssilta.

<p style="text-align: center;">Vahvuudet (S)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Selkeästi ymmärrettävissä videon muodossa - Aina saatavilla ja uudestaan katsottavissa - Video on kaikille sama - Toimintamallit saadaan yhteneväisiksi - Lisätekstit selittävät ja tarkentavat asiaa - Visuaalisuus ja ns. "malliesimerkki" helpottaa oppimista ja ymmärtämistä - Riskit ja toimintavaihtoehdot on helpompi hahmottaa videolta ja niitä myös selitetään siinä 	<p style="text-align: center;">Heikkoudet (W)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilman erillistä koulutusta on riski ymmärtää jotain asioita väärin - Ilman keskittymistä ja paneutumista ei välttämättä ymmärrä kaikkien vaiheiden tarkoitusta - Koulutus voi jäädä vähemmälle, koska aina voi katsoa videoita - Videoiden katsominen ja saatavuus voi kärsiä, jos unohtaa ohjeet - Videoiden saatavuus myöhemmin uusille niitä tarvitseville täytyy miettiä, etteivät jää paitsi - Työ on todella riippuvainen muista henkilöistä: kuvaaja, leikkaaja, näyttelijät - Työ on riippuvainen kuvauspaikasta: Polamkin saatavuus, muut paikat - Työ on riippuvainen kuvauskalustosta: saadaanko hankinnat tehtyä ajoissa
<p style="text-align: center;">Mahdollisuudet (O)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voidaan lisätä ymmärrystä taktiikan perustoimintamalleista helposti - Koulutukseen luodaan itseoppimisen mahdollisuus perinteisen kouluttajavetoisen opetuksen lisäksi - Jokainen voi opiskella omaan tahtiin ja keskittyä aiheisiin, jotka itselle tuottavat haasteita - Uudenlaisen pedagogisen mahdollisuuden tuottaminen poliisin voimankäytön, taktiikan ja johtamisen koulutukseen 	<p style="text-align: center;">Uhat (T)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koulutusmäärät jäävät vähäisemmiksi, koska "onhan niitä videoita" - Johtamisen harjoituksia ei enää järjestetä, koska voidaan katsoa videolta - Video näyttää perustoimintamallin ja vähän lisää, mutta ei kaikkea mahdollista - Videolta ei voi oppia kaikkea mitä taktiikassa ja johtamisessa tarvitsee - Video ei vaadi aktiivista keskittymistä, vaan sitä voi katsoa sivusilmällä oppimatta mitään - Videolla olevat virheet siirtyvät oppijoille - Sisältöön liittyvää lähdemateriaalia on vähän - Työn valmistuminen voi viivästyä itsestä riippumattomista syistä: kuvaukset, kuvaaja, henkilöstö kuvauksiin, editointi

Vaikka kehittämistoiminnassa pyritään tiedontuotantoon, tiedon merkitys poikkeaa olennaisesti siitä mitä se on esimerkiksi perustutkimuksessa. Kehittämisprosessin aikana tuotetun tiedon tehtävä on tukea kehittämistä ja se on tyypillisesti luonteeltaan käytännöllistä. (Toikko & Rantanen 2009, 113.) Yksi selkeä ero toiminnallisen ja tutkimuksellisen opinnäytetyön tekemisessä näyttäytyy käytännön työskentelytavoissa. Toiminnallisen työn kehittämisen vaiheet etenevät kohti tuotosta dialogisessa ja dialogisessa vuorovaikutussuhteessa tietyssä toimintaympäristössä. Tämä tarkoittaa keskustelua, arviointia, toiminnan uudelleen suuntaamista, vertaistukea sekä palautteen antoa ja vastaanottoa. (Salonen 2013, 6.)

Toiminnallisen opinnäytetyön prosessi antaa enemmän vaihtoehtoja ja joustavuutta kehittämiseen, koska tutkimuksellisen työn tieteelliset muotomääräykset eivät sido liikaa käsiä. Usein innovatiivinen toiminta vaatii moninaisten menetelmien käyttöä. Toiminnallisen opinnäytetyön osalta puhutaan kehittämismenetelmistä. Niitä on olemassa useita hyödyllisiä ja mielenkiintoisia kuten erilaiset työpajat, keskusteluryhmät ja ideariihet. (Salonen 2013, 22.)

Kehittämistoiminnassa on tyypillistä, että tiedonkeruuta on perusteltua rajata jossain tilanteissa. Kehittämistoiminnassa ei voida keskittyä keräämään tietoa yhtä syvästi kuin tutkimuksessa. Tietoa kuitenkin kerätään kehittämistoiminnan oman logiikan kannalta perustellusti. (Toikko & Rantanen 2009, 119.) Jouduin pitämään tarkasti huolta, että en lähde haalimaan laadullista aineistoa tarpeettomasti, koska juuri silloin olisin asettanut itselleni ansan materiaalin suuren määrän ja analysoinnin suhteen.

Toiminnalliset opinnäytetyöt hyödyttävät erityisesti ammatillista kehittymistä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä tekijä pystyy kehittämään ajatteluaan ja ammatillista osaamistaan niin, että pystyy työstämään samantyyppisiä hankkeita myös työelämässä opintojen suorittamisen jälkeen. (Salonen 2013, 5.) Halusin opinnäytetyöni yhteydessä oppia nimenomaan ne prosessit, jotka hyödyttävät minua vastaavanlaisten projektien vetämisessä myös jatkossa.

Tässä opinnäytetyössä tietoa ja varsinkin hiljaista tietoa on kerätty ja koottu yhteen erilaisten ryhmäpalaverien, keskusteluiden, ideariihien ja erityisesti innovatiivisen testauksen avulla. Laadullinen ja määrällinen menetelmä eivät sellaisenaan sopeeneet tietojen keräämiseen tavoiksi. Työssä ei tarvittu tarkkoja määrämuotoisia haastatteluja, niiden litterointeja, analysointeja ja pohdintoja, koska ne eivät ole niin merkittävässä osassa kokonaisuutta. Haastattelut olisivat kenties korostaneet liikaa yksittäisten kouluttajien näkemyksiä ja lopputuloksen kannalta ei olisi saatu mahdollisimman yhtenäistä ja testattua näkemystä. Toiminnallisen opinnäytetyön aineistoa ei ole aina

välttämätöntä analysoida yhtä tarkasti ja järjestelmällisesti kuin tutkimuksellisissa opinnäytetöissä. Tämä koskee kuitenkin ainoastaan laadullisella menetelmällä kerättyä aineistoa toiminnallisissa opinnäytetöissä. (Vilkka & Airaksinen 2004, 57–58.)

”Toiminnallisessa opinnäytetyössä ei esitellä tutkimuskysymyksiä eikä tutkimusongelmaa, ellei toteutustapaan kuulu myös selvityksen tekeminen. Kysymysten asettelu toimintasuunnitelmassa saattaa kuitenkin täsmentää sinulle, mitä olet tekemässä.” (Vilkka & Airaksinen 2004, 30.)

Työtäni kuvaava tutkimuskysymykseni oli selvittää, miten koulutusvideoita voidaan käyttää oppimisen ja koulutuksen tukena? Vastausta tähän kysymykseen lähdin hakemaan pedagogisesta materiaalista ja testatuista menetelmistä.

2.2 Koulutusvideoiden pedagogiset tavoitteet

”Kerro minulle, niin minä unohdan. Näytä minulle, niin minä muistan. Anna minun tehdä itse, niin minä ymmärrän.”

Kiinalainen sananlasku

Asetin koulutusvideoiden suunnitteluvaiheessa niille useita eri oppimistilanteisiin ja tapoihin liittyviä tavoitteita monipuolisen hyödyn saavuttamiseksi ja projektin tärkeyden perustelemiseksi esimiehilleni. Projektin aikana muodostui myös uusia käyttömahdollisuuksia ja tavoitteita videoiden hyödyntämiseen. Videoilta oppiminen on nykyaikainen, monipuolinen, joustava ja miellyttävä tapa oppia teoriaa tai käytännön tekemistä yleisluontoisesti tai hyvinkin yksityiskohtaisesti. Oppimistapana se on myös lähes kaikille tuttu. Videoita voidaan käyttää ainakin seuraavilla tavoilla ja tilanteissa oppimisen tukena:

- itseopiskelumateriaalina
- oman työryhmän kanssa ilman kouluttajaa
- käänteisessä oppimisessä ennen koulutustapahtumia
- luokkaopetuksessa
- käytännön harjoitusten ja koulutuspäivien yhteydessä
- kertaamisessa koulutuksen jälkeen

-kouluttajien visuaalisena koulutuskorttina

Videoita voidaan käyttää itseopiskelumateriaalina, jolloin niihin voi tutustua rauhassa ja keskittyen juuri niihin kohtiin ja asioihin, jotka itseä sillä hetkellä kiinnostavat. Jotkut osa-alueet voivat olla jo tuttuja, joten itsenäisesti voi painottaa oman oppimisen kannalta tärkeitä asioita. Itsenäisesti katsellessa videoita voi katsoa omaan tahtiin oman oppimistavan mukaisesti. Samalla voi tehdä muistiinpanoja ja jäsentää tietoa itseään varten.

Videoita kannattaa hyödyntää ennen aiheeseen liittyvää koulutustapahtumaa ns. käänteisen opetuksen metodina. Käänteinen opetus tarkoittaa oppimistapaa, jossa opiskelija tutustuu opetettavaan aiheeseen ennen varsinaista opetustapahtumaa esimerkiksi katsomalla aiheeseen liittyviä videoita ja tekemällä niihin liittyviä tehtäviä. Käänteinen opetus helpottaa opetettavaan aiheeseen siirtymistä varsinaisessa koulutustapahtumassa ja korostaa myös opiskelijan omaa vastuuta ja ajattelun aktivoimista oppimiseen. Koulutustapahtumissa on helpompi siirtyä aiheeseen, kun se on jo jollain tavalla tuttu. (Viitanen, 2022.) Kun yksilöt ja ryhmät ovat katsoneet videoita ja keskustelleet niistä esimerkiksi edellisenä päivänä, heidän oppimisensa on jo alkanut ennen varsinaista koulutustapahtumaa. Koulutusvideoiden avulla ryhmät pystyvät paremmin orientoitumaan tulevaan koulutukseen. Oppiminen tapahtuu yleensä muiden ihmisten ympäröimänä ja opiskeleminen on suurelta osin yhteistyötä ja vuorovaikutusta. (Päivänsalo 2020, 326.)

Perinteisessä luokkaopetuksessa videoita voidaan hyödyntää muun aiheeseen liittyvän teoriakoulutuksen tukena. Varsinkin johtamisen koulutuksessa puhutaan paljon erilaisista käsitteistä ja ohjeistusten antamisesta. Videoiden avulla päästään nopeasti aiheeseen niiden tuodessa elävän ja ymmärrettävän kontekstin koulutettavaan aiheeseen. Videoita voidaan käyttää erilaisilla voimankäytön, taktiikan ja johtamisen kursseilla perusasioiden opettamiseen tai syvemmän ymmärryksen luomisen pohjana. Video tai keskustelunaihe toimii parhaimmillaan ennakoivan työskentelyn välineenä (Päivänsalo 2020, 152).

Voimankäytön ja johtamisen koulutukseen liittyy eri toimintaympäristöissä tapahtuvaa harjoittelua. Harjoituksista ja varsinkin johtamisen harjoituksista ei saa niin paljon hyötyä irti, jos perusteoria ja käsitteistö ei ole jollain tavalla tuttu. Video voi toimia sekä suorittajille että kouluttajille kehyksenä ja muistin työkaluna katsottuna ennen harjoitusta ja kokoavana palautteena harjoituksen jälkeen. Opittavan asian ennakoiva lähestyminen on tehokkaan opiskelun ensimmäinen vaihe. Se voi tarkoittaa ajatusten virittelyä, aiemman tiedon muistelemista ja mielikuvien herättelyä. Yleensä opittavasta asiasta on ainakin hataria käsityksiä, joista muodostuu ajattelua ohjaavia sisäisiä malleja. Uuden tiedon on hyvä vertautua ja kiinnittyä näihin rakenteisiin. (Päivänsalo 2020, 132.)

Oppimisen pysyvyyden varmistamiseksi opetetun asian kertaaminen on hyvin tarpeellista. Nyt kun materiaalia on saatavilla, sitä voidaan kerrata omien ryhmien kanssa kouluttaja- tai kenttäjohtajavetoisesti tarpeellisin väliajoin. Annetun koulutuksen jälkeen videot toimivat hyvinä lähteinä kertaamiseen ja vähentävät väärin muistamista ja unohtamista. Kertaaminen on tehokasta, kun unohtamista ei ole vielä unohtanut liian paljon (Päivänsalo 2020, 65).

Koulutusvideot toimivat visuaalisina koulutuskortteina, joiden avulla tietyt toimintamallit saadaan esitettyä hyvin selkeästi ilman kirjalliseen koulutuskorttiin liittyvää väärintulkinnan ja erilaisten tulkintojen vaaraa. Kirjallisen koulutuskortin rinnalle saadaan elävän kuvan tuomaa selkeyttä, mikä helpottaa varmasti aiheiden yhdenmukaista kouluttamista.

2.3 Erilaisten oppimistyylien ja opetusmetodien huomioiminen

Ihmisten oppiminen on hyvin yksilöllistä ja samoin ovat opiskelutaidot. Ei ole yhtä ainoaa ja oikeaa tapaa opiskella tai oppia. Erilaisuus näkyy muun muassa erilaisina oppimistyyleinä ja -strategioina. Aikuisopiskelijalla olennaista on, miten hän asennoituu oppimiseen ja millaisena oppijana hän itsensä näkee. Esimerkiksi kielteiset oppimiskokemukset nuorena saattavat aikuisena vahvistaa kielteistä käsitystä itsestä oppijana. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020.) Ihminen on kuitenkin hyvin joustava oppija, ja hän vaihtelee oppimistapojaan tarpeen mukaan, vaikka saattaa joskus sitoutua tiettyyn oppimistapaan enemmän kuin toiseen. (Murtonen 2017, 73–74.)

Monikanavaisessa opetuksessa opetettava asia käydään näkemisen kuulemisen ja tekemisen ja näyttämisen kautta. Se tukee erilaisten oppilaiden erilaisia oppimistapoja ja mahdollistaa kaikille jonkun tavan. Kaikki hyötyvät monikanavaisesta opetuksesta. (Poliisiammattikorkeakoulu 2020.)

Kouluttamisella tavoittelemme osaamisen parantamista. Taidot ja kyvykkyys ovat osaamista, joka konkretisoituvat aidoissa toimintatilanteissa. Osaaminen on siis paljon enemmän kuin vain tietoa asiasta. Työpaikoilla syntynyttä osaamista voidaan käyttää kehittämisen perustana, kun se tunnistetaan oikein. (Ihanainen 2010, 31.) Tämä opinnäytetyö perustuu syntyneen osaamisen kokoamiselle ja sen edelleen kehittämiseksi pedagogisesti tehokkaampaan opetusmuotoon.

Tyypillisesti poliisiyksiköissä on käytössä keskitetyn harjoittelun malli, jolloin jotain tiettyä asiaa opiskellaan tai harjoitellaan pitkäkestoisesti yhdellä kertaa yhtenä päivänä, minkä jälkeen asiaan ei palata välttämättä pitkään aikaan, jopa vuosiin. Hermann Ebbinghausin tutkimuksista 1800-luvun lopusta lähtien on tiedetty, että harjoittelun hajauttaminen on aina tuloksettaampi kuin yhtenäinen harjoittelu riippumatta siitä, kuinka paljon harjoitellaan (Ebbinghaus, viitataan kirjassa Oppimiskoodi, 63). Myöhemmin vastaava tutkimustulos on toistettu useissa tutkimuksissa, ja sitä voidaan pitää oppimisen psykologian parhaiten perustelluista periaatteista (Päivänsalo 2020, 64).

2.4 Digitaaliset oppimateriaalit

Digitaalisen oppimateriaalin suunnittelu- ja tuottamisprosessissa on syytä painottaa materiaalin tarkoituksenmukaista käyttöä. Huomiota kiinnitetään materiaalin vuorovaikutteisiin ja opiskeluprosessia tukeviin ominaisuuksiin informaation välittämisen ohella. Materiaalia tuotettaessa kohderyhmän määrittely ja tavoitteiden saavuttaminen ovat keskeinen osa prosessia. Kohderyhmän huolellinen määrittäminen tukee tavoitteiden saavuttamista. Kohderyhmä tulisi kuvata mahdollisimman selkeästi ja arvioida onko se riittävän laaja tai riittävän suppea. Myös kohderyhmän osaamistaso tulee tietää. (Korhonen 2004, 71, 77.)

Nykyaikaisessa monimuoto-opetuksessa yhdistetään usein lähiopetusta, etäopetusta sekä itsenäistä opiskelua. Verkkoon tallennetut videot ovat tarvittaessa saatavilla itsenäisen opiskelun tueksi. (Korhonen 2004, 59–60.) Voimankäytön, taktiikan ja johtamisen koulutus ei voi videoiden myötä muuttua vain itseopiskeluksi. Perinteistä koulutusta ei pidä vähentää videomateriaalin olemassaolon myötä, mutta sitä voi muuttaa, tehostaa ja parantaa niiden avulla. Pelkkä materiaalin saatavuus ei kuitenkaan vielä tuota haluttua oppimistulosta eikä pelkkä tietojen ja oppimateriaalien välittäminen verkossa muuta opetusta laadullisesti (Korhonen 2004, 69).

Myös voimankäyttöön, taktiikkaan ja johtamiseen liittyvässä opetuksessa on syytä painottaa entistä enemmän henkilön omaa vastuuta, roolia ja aktiivisuutta. Materiaalin saatavuuden myötä mahdollistetaan ainakin jotain uusia mahdollisuuksia nykytilanteeseen verrattuna, jossa koulutusmateriaalit ovat olleet saatavilla vain koulutustapahtumissa ja kouluttajien kesken. Opetus ei johda suoraan oppimiseen ilman opiskelijan aktiivista roolia oppimisprosessissa. Mielekkään oppimisen ominaisuuksia ovat muun muassa aktiivisuus, itseohjautuvuus, yhteistoiminnallisuus, yhteisöllisyys, päämäärätietoisuus, tavoitteellisuus sekä yksilöllisyys, ja siihen vaikuttavat oppijoiden aikaisemmat tiedot, oppimiskäsitykset, kiinnostuksen kohteet ja motivaatio. (Korhonen 2004, 72–73). Varsinkin päätoimisten kenttäjohtajien tulisi ottaa vastuu omasta osaamisestaan ja sen puutteista. Koulutusmateriaalin saatavilla olon myötä ei voida enää vedota, ettei ole saanut aiheesta mitään koulutusta. Pelkkien videoiden katsomisellakin pystyy halutessaan saavuttamaan sellaisen tason, että kykenee aloittamaan taktiikkaan ja johtamiseen liittyvät toimenpiteet.

2.5 Motivaation ja motivoinnin merkitys oppimisessa

Oppimisen yhteydessä korostuu tyypillisesti motivaation merkitys oppimistulosten saavuttamisessa. Motivaatio on syytä ymmärtää laaja-alaisena ilmiönä, jolloin se auttaa opettajaa näkemään opetuksen suunnittelun ja toteutuksen kannalta olennaisia asioita. Motivaationäkökulma helpottaa ymmärtämään myös opiskelijan vaikeuksia, jotka eivät usein ole tietopuolisia vaan liittyvät haitallisiin orientaatioihin, kuten vähäiseen kiinnostukseen. (Murtonen 2017, 109.)

Tässä yhteydessä motivaatiota käsitellään kuitenkin tyypistetysti niiltä osin kuin sillä merkitystä tämän opinnäytetyön kehyksessä. Motivaatio jaetaan yleisesti kahteen pääluokkaan: sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäisesti motivoitunut henkilö on kiinnostunut ja haluaa aidosti oppia käsiteltävänä olevan uuden asian. Hänellä on tarve toteuttaa itseään, tavoitteitaan ja olla osallisena. Motivaatio syntyy omista tavoitteista. Ulkoisesti motivoituneen henkilön käyttäytymistä saattavat ohjata hyvinkin konkreettiset ulkoiset palkkiot, rangaistukset ja muiden odotukset eivätkä uudet opittavat asiat itsessään. Esimerkiksi työtä saatetaan tehdä vain palkan vuoksi. (Murtonen 2017, 106–107.)

Decin näkemyksen mukaan ihmisellä on synnynnäinen halu saavuttaa, kehittyä ja oppia. Opettajan tehtävänä on tukea tätä sisäistä motivaatiota tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia kokea onnistumista ja pätevyyden tunnetta. Pätevyyden tunne syntyy tilanteessa, jossa henkilö voi havaita oman toimintansa tuottavan tuloksia. Opettaja voi tukea tätä pätevyyden ja tuloksellisuuden kokemusta esimerkiksi seuraavilla tavoilla: Asetetut odotukset ovat selkeitä. Tehtävät ovat haastavia, mutta eivät liian helppoja, koska liian helpot tehtävät eivät lisää pätevyyden tunnetta. Työtävät ovat opiskelijoita aktivoivia, joihin jokainen osallistuu. Opiskelija saa säännöllisesti palautetta edistymisestään. (Deci & Flaste 1995, viitataan kirjassa Oppimiskoodi, 277.)

On käytännössä mahdotonta opettaa kenellekään mitään, jos toinen ei ole motivoitunut tai ei näe asiaa tarpeellisena. On tärkeä ymmärtää, että tunteet ovat tärkeä osa motivaatiota. Esimerkiksi opiskelu on sujuvampaa innostuneena, iloisena, virkeänä ja tyytyväisenä. Tunteissa on valtavasti voimaa ja tunteen puuttuminen on usein kokemuksen merkittävä ja hyvin todellisen tuntuinen este oppimiselle. (Päivänsalo 2020, 260.)

Koulutusmateriaalia tuotettaessa on syytä huomioida ihmisten erilaiset suhtautumiset opetettavaan asiaan. On tärkeää pystyä herättämään opiskelijoiden kiinnostus opetettavaan asiaan heti opiskelun tai oppitunnin alussa. Tällöin opiskelijat innostuvat saamaan lisätietoa ja syventymään aiheeseen ainakin kyseisen oppitunnin ajan. (Päivänsalo 2020, 274–275.)

Mielenkiintoiseksi suunniteltu ja helppokäyttöinen materiaali voi parhaimmillaan lisätä henkilön motivoitumista asian oppimiseen. Videoiden editointiin ja visuaaliseen ilmeeseen panostettiin merkittävästi, jotta ne herättäisivät katsojassa mielenkiintoa ja tunteita. Tunteet synnyttävät motivaatiota ja tunnevaltaiset asiat muistetaan paremmin kuin sellaiset, joihin ei liity tunteita. On kannattavaa vaikuttaa oppijoiden tunteisiin opetustilanteessa, koska tunteet suuntaavat ajattelua ja oppimista aivan ratkaisevalla tavalla. (Päivänsalo 2020, 286–287.) Parhaimmillaan video herättää lisää motivaatiota asian oppimiseen. Materiaali tuodaan helposti saataville. Videoiden pituutta rajattiin, ettei niiden katsominen muuttuisi pitkävetoiseksi. Tylsistyneenä oppiminen ei ole tehokasta.

”Motivaatio on seurausta hyvästä opetuksesta, ei sen edellytys” (Viitanen 2022).

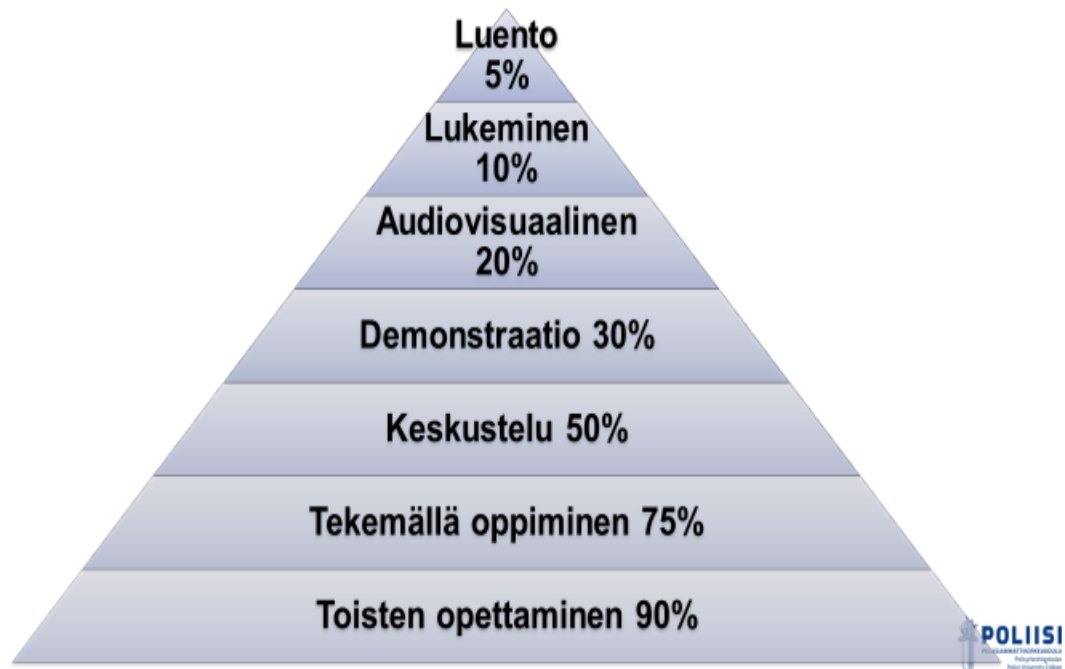
2.6 Oman ajattelun, vastuun ja roolin merkitys oppimisessa

Poliisin työnkuvaan sisältyy nykyään monenlaisia kouluttajan, perehdyttäjän ja ohjaajan tehtäviä, joissa kaikissa vaaditaan opettamisen taitoja. Erilaiset perehdyttäjätehtävät koskettavat jossain vaiheessa lähes kaikkia varsinkin kenttätehtävissä toimivia konstaapeleita. Tyypillisimpiä ovat muun muassa työharjoittelijoiden perehdyttäjät, hätäensiapuohjaajat ja kouluttajat, ajokouluttajat, voimankäytön kenttäkouluttajat ja johtamisen kenttäkouluttajat sekä monet muut. Yhteistä näille kaikille on, että ne pyrkivät nostamaan muun henkilöstön osaamistasoa.

Tehokkaan oppimisen mahdollistamiseksi kouluttajan on syytä ymmärtää hieman oppimisen teoriaa ja osata soveltaa sitä, koska koulutettavasta asiasta ja henkilöistä riippumatta tehokas oppiminen noudattaa tietynlaisia periaatteita. Yksi keskeisimmistä asioista on oman ajattelun korostaminen. Kaikissa tehokkaissa opetusmenetelmissä korostuu aktiivisen ajattelun osuus. Aivot oppivat ajattelemalla. Tarvitsemme ajattelevaa oppimista, jonka tavoitteena ei ole tiedon siirtäminen ja säilyttäminen, vaan ympäristössä selviytyminen. Moni ajattelee virheellisesti, että oppimisen tavoitteena olisi muistaminen. Muistaminen on kuitenkin liian pieni päämäärä. Oppimisen tavoitteeksi tulisi sen sijaan asettaa ilmiöiden ymmärtäminen ja taitojen kehittäminen. (Päivänsalo 2020, 123–124.)

Vastuu voimankäyttöön ja johtamiseen liittyvästä kouluttamisesta ja osaamiseen kehittämisestä painottuu tyypillisesti voimankäytön ja johtamisen kenttäkouluttajille. Helposti ajatellaan, että näitä asioita ei voi eikä pidä millään muotoa opettaa ilman virallista kouluttajaoikeutta. Mikään ohje tai määräys ei kuitenkaan kiellä aiheisiin tutustumista tai jo opetettujen asioiden kertaamista yhdessä ryhmän työntekijöiden kanssa. Ryhmänjohtajien on tarpeellista ja jopa välttämätöntä varmistaa oman ryhmänsä osaaminen esimerkiksi johtamisjärjestelmän tuntemisessa. Heillä on suuri vastuu ryhmänsä kokonaisvaltaisen osaamisen ja suorituskyvyn kehittämisessä. Oppimista ei ole järkevää tarpeettoman jäykästi lokeroina vain tiettyihin koulutustapahtumiin tai vain tiettyjen kouluttajien vastuulle varsinkin silloin, jos opetettava asia on jollain tavalla tuttu. Virallisen kouluttamisen ulkopuolinen kertaaminen on kuitenkin tarpeen sopia ja rajata virallisten kouluttajien kanssa väärintulkintojen välttämiseksi. Kun jakaa tietoa muille, samalla syventää omaa oppimistaan. Siksi opettaminen voi toimia myös oppimismenetelmänä tai ainakin tiedon vahvistamisen ja kertaamisen keinona. (Päivänsalo 2020, 338.) Tutkimusten mukaan myös tiedon pysyvyyden kannalta tehokkain muoto oppia on asian opettaminen muille, kuten seuraavan sivun KUVA 2 esittää. Asiaan joutuu perehtymään entistä syvemmin, kun sen opettaa toiselle. (National Training Laboratories, Bethel, Maine.)

Opitun pysyvyys opetusmenetelmittäin (National Training Laboratories, Bethel, Maine)

KUVA 2. Opitun pysyvyys opetusmenetelmittäin (Viitanen, 2022).

Poliisin sisällä tietyt erityisryhmät noudattavat tätä ajatusta tehokkaasti todennäköisesti omakohtaisen kokemuksensa myötä eivätkä niinkään tieteeseen perustuen. Oma osaaminen paranee kouluttamiskokemuksen myötä mikä parantaa sitä kautta omaa kouluttamisosaaamista.

Nykyajan elinikäistä oppimista painottavassa yhteiskunnassa opettajan ja oppijan roolit myös vaihtuvat usein. Sama henkilö voi toisinaan olla opiskelijan ja toisinaan opettajan roolissa. Tästä syystä monet tarvitsevat ymmärrystä oppimisen ja opettamisen prosesseista. (Murtonen 2017, 9.) Passiivinen opettavan roolin ylläpitäminen ei sovi nykypoliisille, joka joutuu uransa aikana oppimaan koko ajan uusia asioita, joista monet eivät ole yksinkertaisia ja mustavalkoisia. Kokemukseni perusteella tällainen asenne ei ole enää nuoremman polven ongelma. Ongelma on, että meillä ei ole juurikaan olemassa tähän aiheeseen mitään koulutusmateriaalia, jota motivoituneet konstaapelit voisivat opiskella. Pelkkien ohjeiden lukeminen ei ole mielekästä.

3 VIDEOIDEN SUUNNITTELU

3.1 Aiheen ideointi opinnäytetyöksi

Opinnäytetyön ideointi laitettiin alulle heti muuntovuoden ensimmäisellä viikolla. Hyvin nopeasti minulle muodostui ajatus, että haluaisin tuottaa jonkinlaista voimankäytön ja taktisen johtamisen koulutusmateriaalia, joka palvelisi yksikössämme varsinkin kenttäjohtajia. Olen toiminut erilaisissa voimankäytön vastuu- ja pääkouluttajatehtävissä Helsingin hälytys- ja valvontayksikössä vuodesta 2017 lähtien. Suurimmat mielenkiinnon alueeni ovat olleet liittyneet taktiikkaan, taktiseen johtamiseen ja päätöksentekoon ja niiden kehittämiseen ja kouluttamiseen. Vuosien saatossa olen siirtänyt koulutuksen painopistettä entistä enemmän johtamisen puolelle. Tiesin, että yksikössämme oli huutava tarve varsinkin johtamisen koulutusmateriaalille, jota ei esimerkiksi voimakäyttökoulutukseen liittyvällä koulutuskorttitasolla ole saatavilla.

Johtamisen ja varsinkin taktisen johtamisen koulutukseen on panostettu Helsingissä kasvavassa määrin noin 2016 eteenpäin ja olen ollut siinä tiiviisti mukana alusta lähtien. Oma näkemykseni ja kokemukseni on, että hyvällä tilanne- ja muulla johtamisella voidaan paikata suuriakin puutteita yksilö- ja partiotason osaamisessa. Varsinkin Helsingissä partioiden virkaikä on varmasti valtakunnan nuorin ja kentän vaihtuvuus suurinta. Pelkällä yksilö- ja suoritustason kouluttamisella emme koskaan saavuta riittävää osaamista ja suorituskyykyä. Myös havainto siitä, että hyvinkin koulutetut yksilöt eivät toimi hyvin, jos heitä ei johdeta riittävällä tavalla. Tilannejohtajan tulisi olla ketjun vahvin eikä suinkaan heikoin lenkki.

Useammalla voimankäytön ja johtamisen kenttäkouluttajalla on vahva käsitys, että johtamisen koulutukseen tulee panostaa huomattavasti nykyistä enemmän varsinkin tilannejohtaja-tasolla. Johtamisen koulutukseen säädetyt minimivaatimukset lisenssien uusimisesta eivät näkemykseni mukaan tuota riittävää osaamista kenttä- ja tilannejohtajien osaamisvaatimukset huomioiden. On ollut ilahduttavaa huomata, että myös Polamkissa sama havainto on tehty myös vuosia sitten. Asiassa on menty eteenpäin ja suunta on mielestäni oikea nimenomaan johtamisen puolella. Tämä rohkaisi itseänikin jatkamaan aiheeni suunnittelua.

Ensimmäinen keksimäni nimi työlleni oli: ”Mitä kenttäjohtajan tulisi tietää voimankäytön ja taktiikan johtamisesta Helsingissä?” Tiesin, että aihe olisi todella laaja, koska hahmotelin kaikkea mahdollista mitä haluaisin tuoda tietoon kenttäjohtajille. Projektityö-kurssin hyväksiluku muutti aihettani niin, että päätin yhdistää aikaisemmin suunnittelemani projektityön aiheen ja hahmotelmani opinnäytetyöstä samaksi työksi. Minulla oli jo vuoden verran ollut mielessä kuvata voimankäytön ja taktiikan opetukseen koulutusvideoita. Olin joka tapauksessa suunnitellut tekeväni koulutusvideoita muuntovuoteni aikana ja nyt ilmaantui mahdollisuus yhdistää tämä opinnäytetyöksi. Tässä vaiheessa

toiminnallinen opinnäytetyö oli jo kirkastunut vaihtoehtona. Ajattelin, että pystyisin paremmin keskittymään videoprojektiin, jos tekisin siitä opinnäytetyön ja videot tulisivat vihdoinkin tehtyä.

Produktini olisi joukko videoita ja niihin liittyviä koulutuskortteja. Muutin kuitenkin videoiden näkökulmaa niin, että ne keskittyisivät voimankäytön ja taktiikan johtamiseen tilannejohtajan näkökulmasta ja siten niistä saisi monipuolisemman hyödyn kuin vain, jos ne olisivat tarkoitettu voimankäytön kenttäkouluttajille tai suorittajille. Halusin nimenomaan keskittyä voimankäytön ja taktiikan johtamiseen.

3.2 Aiheen esittely päällystölle

Esittelin opinnäytetyöaiheeni lähiesimiehelleni Tiihoselle helmikuun lopussa. Asia oli hänelle jo tuttu, koska olin esitellyt kuvausaiheen hänelle jo vuotta aiemmin. Se, että tekisin siitä opinnäytetyön, ei muuttanut hänen tukeaan mitenkään. Keskustelimme myös kuvauksiin tarvittavista kalustohankinnoista. Kävimme useita keskusteluja videoiden kuvaajan ja editoijan Timi Tikkasen kanssa. Teimme alustavaa suunnitelmaa, aiheen rajausta ja Tikkanen teki hankintaesityksen kuvauskalustosta.

Tein ensimmäisen yhden sivun mittaisen kirjallisen esityksen päällystöesimiehelleni Ismo Juvoselle helmikuun lopulla. Pidin sen tarkoituksella tiiviinä. Kuvailin siinä mitä, miksi, milloin ja mitä kuvausprojekti vaatisi kaluston ja henkilöresurssien puolesta. Avasin mitä työ tulisi sisältämään ja kenelle siitä olisi hyötyä. Tein samalla ehdotuksen myös kuvausajankohdasta toukokuulle Polamkiin viikonlopuksi perjantaista sunnuntaihin. Halusin kuvata jo ennen kesää, jotta meille jäisi hyvin aikaa editoimiseen ja muuhun työskentelyyn ennen syksyä. Tätä myötä esitin arvioin projektin valmistumisajankohdasta. Juvonen esitteli aiheen yksikkömme päällikölle ylikomisario Heikki Porolalle. Aihetta ei tyrmätty, mitä olen oppinut pitämään merkinä, että voin jatkaa asian jalostamista eteenpäin kohti konkreettisempaa esitystä.

Maaliskuussa päädyin sattumalta keskustelemaan kahden kentän ylikomisarion, tulevan hälytystoimintalinjan päällikön Jarmo Heinosen ja Malmin aseman päällikön Henri Helmisen kanssa. Molemmat tiesivät jo aiheestani ja kerroin sitä heille, koska tiesin heidän näkemyksellään olevan suuri merkitys, kun tehtäisiin päätöksiä henkilöresurssien käyttämisestä, työtunneista ja kustannuksista.

Heinonen esitti aiheellisen ja olennaisen kysymyksen, että eikö minun olisi kannattanut yrittää saada Polamk mukaan, jotta koulutusmateriaalille saataisiin virallinen hyväksyntä ja koululta apua kuvauksiin. En ollut aikaisemmin miettinyt asiaa kovinkaan perusteellisesti, koska en haikaillut valtakunnallisen materiaalin tekemisestä, vaan halusin tehdä videoita Helsingissä koulutetuista taktiikoista ensisijaisesti Helsingin käyttöön. Tiesin ja kerroin tässä yhteydessä, että koulun ottaminen

mukaan projektiin olisi tehnyt sen toteuttamisesta huomattavasti työläämpää. Työ olisi paisunut paljon AMK-työtä laajemmaksi. Heinonen oli huolissaan myös siitä, että olisivatko meidän tuottamamme materiaalit ristiriidassa ns. valtakunnallisen linjan kanssa, kun käsiteltäisiin voimankäyttöä ja taktiikkaa. Polamk on luonut voimankäytön, taktiikan ja johtamisen koulutukseen raamit lähinnä lain, asetusten, määräysten ja ohjeiden mukaan, mutta ei juurikaan ole ottanut kantaa tarkempiin sisältöihin raamien sisäpuolella. Päin vastoin, viesti on ollut sen suuntaista, että koululla ei pystytä kertomaan minkälaista koulutusta eri yksiköissä näistä aiheista tarvitaan.

Valtakunnallisesti ollaan siinä vaiheessa, että tänä vuonna 2023 valmistunut YAMK-opinnäytetyö tutkii haastatteluiden avulla tulisiko Suomen poliisilla olla valtakunnallisesti yhtenäiset perustoimintamallit. En tätä kirjoittaessani ole vielä päässyt tutustumaan kyseiseen opinnäytetyöhön.

3.3 Hankintojen tekeminen

Voimankäytön päällystövastaava komisario Juvonen esitteli tekemämme hankintaesityksen yksikön päällikölle ylikomisario Porolalle helmikuussa. Alkuperäinen hankintaesityksen alv. 24 % hinta oli noin 8500 €, mikä oli liikaa, koska kalusto ei ollut vuoden hankintasuunnitelmassa. Juvonen oli kuitenkin toiveikas esityksen suhteen, jos hintaa saataisiin pudotettua. Hän myös muisti, että yksikköömme oli hankittu lähiaikoina laadukas kamera NFIP-porukan käyttöön. Tikkanen selvitti pian, että kyseinen kamera soveltuisi kuvauksiimme hyvin. Tämä pudotti hankintojen suuruutta 3000 €. Hankintaesitys jäi hetkeksi odottamaan.

Myöhemmin keväällä tein hankintaesityksestä alv. 0 % esityksen ja sain sen alle 5000 euroon. Tikkanen selvitti myös muun kaluston saatavuutta vielä kevään aikana. Hän onnistui pudottamaan hankintaesityksestä vielä myös noin 2000 € tehotietokoneen, jonka hän saisi vaihtamalla oman kannettavansa siihen viestintätoimintomme kautta. Tämä tietokone oli tarkoitettu videoiden editointiin nyt ja tulevaisuudessa. Lopulliseksi kustannukseksi paperille jäi vain 2500 € alkuperäisestä 8500 €. Sekin oli vielä iso summa hankintasuunnitelman ulkopuolelta tulevalle esitykselle ja samalla täytyi myydä myös idea hankintojen tarkoituksesta. Lähi- ja päällystöesimieheni tekivät töitä asian eteen ja esitys meni hieman yllättäenkin läpi. Emme aloittaneet hankintaprosessia yhtään liian aikaisin, koska esitetty kuvauskalusto saatiin vasta huhtikuun lopussa juuri ennen kuin sitä tarvittiin. Tehotietokoneen saaminen meni kesän lopulle, mutta sekin ehti juuri ennen kuin sitä akuutisti tarvittiin.

3.4 Kuvausten suunnittelu

Kevään muunto-opiskelut loppuivat toukokuussa, jolloin palasin kesäksi ryhmääni. Vanhaan tehtävääni oli rekrytoitu vuoden vaihteessa uusi työntekijä, joten olin jo hyvissä ajoin sopinut lähiesimieheni kanssa, että teen koulutusvideoprojektia kevään ja alkukesän jaksot ennen pitkää

kesäpoistumaani. Tavoitteena oli saada vielä keväälle kolmen päivän kuvausviikonloppu perjantaista sunnuntaihin, jolloin videot voitaisiin kuvata. Jo hyvin varhaisessa vaiheessa oli selvää, että ainoat käyttökelpoiset tilat kuvauksiin löytyisivät Polamkista. Tilojen tulisi olla helposti eristettäviä ja käytettävissä ilman ulkopuolisia välikäsiä ja muuttujia. Tarvitsimme riittävästi siistejä sisä- ja ulkotiloja. Näin minimoitaisiin myös siirtymiset päivien aikana, kun kaikki paikat olisivat lähellä toisiaan. Koulun tilat olisivat käytössä vain viikonloppuisin sillä muulloin ne ovat perusopetuksen käytössä.

Työaika-; haitta-; ja päivärahakustannukset nousivat esiin, kun alettiin puhua Polamkissa kuvaamisesta konkreettisella tasolla. Kustannusarviot pyörivät 20 000 € tietämällä. Perustelin lähiesimieheni kanssa, että muita sopivia tiloja ei olisi muualla saatavilla. Lupasin kuitenkin vielä tarkentaa tarvitsemaani henkilöresurssia. Olin saanut kuvausporukan kerättyä vapaaehtoisista kouluttajista ja muista konstaapeleista. Toukokuun jakson päällekkäiset koulutukset ja tapahtumat kuitenkin estivät kuvausviikonlopun toteutumisen, ja se peruttiin viimeisessä jaksopalaverissa.

Teimme Tikkasen kanssa toukokuun jakson kuvaussuunnitelmia tuleviin aiheisiin. Meidän oli ollut tarkoitus jo kuvata kyseisen jakson aikana, mutta suunnitelmat siirtyivät eteenpäin. Olin sopinut, että käyttäisin jakson työajan kuvausprojektiin ja olin jo aikaa sitten varannut Tikkasen tekemään kyseisen jakson samaa asiaa. Aloin suunnitella kuvauksia kesäkuun 9.-11.6 viikonlopulle. Tulevan jakson suunnittelun edetessä hylkäsin itse koko viikonlopun kuvausehdotuksen, koska epäilin, että se ei menisi nytkään läpi muiden kiireiden vuoksi. Lähdin ehdottamaan jaksosuunnitteluun kahta päivää eli la-su 10.-11.6 ja paikkana olisi Helsinki tai pääkaupunkiseutu. Tämä antaisi meille mahdollisuuden kuvata jotain ja hätätapauksessa voisimme pudottaa kuvaukset yhteen päivään, mikä sekin auttaisi meidät alkuun.

Suunnittelun edetessä pidimme palaveria lähi- ja päällystöesimieheni kanssa ja päädyimme esittämään kesäkuun jaksoon yhden päivän kuvauksiin. Samalla lyötiin lukkoon kolmen päivän kuvausviikonloppu elokuun lopulle. Tiesimme, että projektini ei nauttinut yksimielistä kannatusta yksikkömme päällystön keskuudessa kustannusten ja resurssivaatimusten vuoksi, mutta koska kuvauskalustokin oli hankittu, se päätettiin ajaa loppuun.

Tein tarkkaa harkintaa kuvattavien aiheiden osalta ja keskustelin usean nykyisen ja edellisen voimankäytön vastuu-; ja pääkouluttajan kanssa saadakseni kattavat ja valistuneet näkemykset. Valtaosa kyseisistä henkilöistä on myös johtamisen kenttäkouluttajia. Kävin useita tunteja puhelinpalavereja ja lopulta olimme hyvin yksimielisiä mitä kuvattaisiin ja miksi. Johtamisnäkökulman korostaminen videoissa nähtiin hyvänä ja osa aiheista valikoitui ja karsiutui juuri sen vuoksi.

Keskustelujen pohjalta otimme tavoitteeksi kuvata piirittämisen, ajoneuvopysäytyksiä poliisin panssariauto LAPVn kanssa, kiinnioton julkisesta kulkuneuvosta, ison kaupunkialueen haltuunoton henkilön kiinniottamiseksi sekä ryhmytyksiä rappukäytävään. Mietimme myös koiratoiminnan kuvaamista, mutta se päätettiin jättää myöhemmäksi, koska siinä johtamisnäkökulma ei olisi niin merkittävä ja sen voisi kuvata myöhemmin myös pääkaupunkiseudulla.

Kävimme Tikkasen kanssa läpi olemassa olevia koulutuskortteja, joiden pohjalta teimme kuvaussuunnitelmaa sellaisella työnjaolla, että minä kerroin mitä halutaan kuvata ja Tikkanen suunnitteli, miten se tehtäisiin. Minulla oli melko selkeä visio, miten haluaisin asioita esittää videon avulla.

3.5 Ajoneuvokuvauspäivän valmistelut

Päätimme Tikkasen kanssa kuvata 11.6 sunnuntaina ns. vaarallisen henkilön kiinnioton ajoneuvosta ja LAPVn käytön siinä yhteydessä. Kyseistä taktiikkaa on koulutettu yksikössämme tietyille erityiskoulutetulle porukalle, mutta ei laajasti kaikille eikä varsinkaan kaikille kenttäjohtajille. Ajoneuvopysäytykset ovat aiheena sellainen, että tehtävä voi osua kenen tahansa partion kohdalle ilman, että voidaan aina valita kokeneimpia ja osaavimpia. Myös pakenevan seurantatehtävät, joissa tekijä jää kiinni paikalta, päättyvät jonkinlaiseen pysäytykseen tai pysähtymiseen. Näiden kahden syyn vuoksi ajoneuvopysäytyksiä on koulutettu ja kerrattu Helsingissä tiiviisti viimeisen kolmen vuoden aikana, mutta valtaosalle ilman panssariautoa. LAPV ei ole muuttanut ajoneuvopysäytyksissä käytettäviä perustaktiikoita, mutta se tuonut siihen rinnalle työturvallisuutta parantavia elementtejä ja lisävaihtoehtoja (Pajunen 2021, 20). Myös kenttäjohtajien on tarpeen olla paremmin tietoisia tämän resurssin käyttömahdollisuuksista.

Kuvauspaikan etsiminen ja varmistaminen ajoneuvopysäytyksiin oli vähintäänkin yhtä vaikeaa kuin mitä olin ennustanut. Pääsuunnitelmana lähdin lähestymään Santahaminan varuskuntaa, jossa olemme harjoitelleet paljon. Varuskunnan tiet olivat kuitenkin pääasiassa liian kapeita ja isompia pääväyliä emme voisi tukkia. Myös UASn lennättäminen ja kuvaaminen sillä vaati viikkojen keskustelua turvallisuusorganisaation kanssa. Tiedustelimme Santahaminassa ajamalla kaikki löytämämme tieurat ja löysimme kaksi paikkaa, joissa kuvaukset voisivat onnistua. Saimme lopulta luvan UASn lennättämiseen ja varauksen haluamaamme paikkaan.

Varuskunnan alue ei kuitenkaan vastannut toimintaympäristöämme ja päädyimme tiedustelemaan vielä Vuosaaren sataman katuverkosta sopivaa tieosuutta. Saimme loistavan vinkin eräältä kokeneelta kouluttajalta ja kenttäjohtajalta katuosuudesta Vuosaaren sataman lähellä. Hän oli aikanaan pitänyt ajoneuvotaktiikkakoulutuksia kyseisellä tiellä tosin yöaikaan. Kävimme

tiedustelemassa kyseisen Ruusuniementien ja se näytti erinomaiselta tarpeisiimme. Tie oli leveä ja hiljainen muun liikenteen osalta ja tien molemmilla puolilla oli näköesteitä, jotka pitäisivät kiinnostuneet katseet loitommalla. Sunnuntaina tie olisi varmasti vieläkin hiljaisempi. Meillä oli myös hyvin pitkälle tehty varasuunnitelma, jos sunnuntai olisi sateinen eikä UAS:lla voisi kuvata. Siinä tapauksessa kuvaisimme ryhmittymisiä ovelle.

Jakson viimeisellä viikolla teimme testikuvauksia Ruusuniementiellä. Pyysimme kenttäjohtajalta yhden partion käyttöömme ja menimme kuvaamaan ns. peruspysäytystä yhdellä partiolla. Toimin pysäytettävän auton kuljettajana ja Tikkanen testasi kuvauskalustoa ja kuvakulmia käsikameralla ja UAS:lla. Saimme peruspysäytyksen materiaalin purkkiin noin 1,5 tunnissa ja olimme jonkin verran viisaampia isompaa kuvaustapahtumaa varten. Kuvaus onnistui helposti ilman, että tarvitsimme estää muuta liikennettä tai eristää katua. Vihdoin alkoi tuntua, että tämä voisi todella onnistua.

Selvitin Helsingin kaupungilta Ruusuniementien katuosuuden varaamista päivän kestäväään kuvaukseen sunnuntaille 11.6. Sain lopulta jonkun asiasta vastaavan sähköpostin päähän ja sain häneltä ohjeet hakemuksen tekemiseen. Kuulosti harvinaisen byrokraattiselta varsinkin, kun kysyjänä oli Helsingin poliisilaitos. Halusin kuitenkin tehdä asiat ohjeistuksen mukaisesti, ettei kukaan pääsisi sanomaan asiasta myöhemmin.

Luvan hakeminen aiheuttaisi kustannuksia, joita en halunnut lähteä esittämään yksikköni maksettavaksi, koska halusin välttää asiaan liittyvän byrokratian ja esitysten laatimisen. Olin varautunut kustantamaan luvan itse, koska se olisi vain 70 €. Hakemuskaavakkeen liitteeksi laadimme myös liikenteenohjaussuunnitelman kadun eristyksen ajaksi. En saanut enää mitään vastausta kaupungilta ja oletin, että homma oli sillä selvä. Myöskään laskua ei koskaan kuulunut. Sähköpostien vaihto meni kuitenkin aivan viimeiselle viikolle. Teimme harkintaa, menisimmekö Santahaminaan vai Ruusuniementielle. Päädyimme Ruusuniementiehen katujen autenttisuuden vuoksi.

Soveltuvan kuvauspaikan etsiminen Poliisiammattikorkeakoulun ulkopuolelta vei aivan kohtuuttomasti aikaa, kuten olin epäillytkin. Kuvauspaikan etsimis- ja varmistamisprosessi kesti noin kuukauden ja vei ainakin kahden pitkän työpäivän verran tunteja.

Tajusin hieman liian myöhään, että olisi tarpeen kirjoittaa vuorosanoja ylös paperille, jotta ne olisi mietitty järkeviksi. Kirjoitin useamman sivun verran radioviestintää aivan viimeisinä päivinä ennen kuvausta. Ne sisälsivät tilannejohtajan ohjeistusta ja suunnitelmia sekä radiokieltä, mitä tultaisiin käyttämään. En ehtinyt antaa niitä ensimmäisen kuvauspäivän esiintyjille ennen kuvauspäivää.

4 VIDEOIDEN TOTEUTUS

Varsinaisten koulutusvideoiden kuvaukset tehtiin neljänä päivänä, ja ne jakautuivat niin, että yksi päivä kuvattiin kesäkuussa ja kolme elokuun lopulla. Kesäkuun kuvauspäivä toteutui Helsingissä ja elokuun kolme kuvauspäivää Polamkissa. Minun ja Tikkasen lisäksi kouluttajaryhmämme jäsenet osallistuivat kaikille kuvauspäiville esiintyjinä. Kaikki videoilla esiintyvät konstaapelit olivat vapaaehtoisia. Sain ajoneuvokuvauspäivälle jaksosuunnittelun kautta kaikki ne henkilöt, joita pyysin eli 11 + minä ja Tikkanen. Ajoneuvoina meillä oli kolme majjaa, LAPV ja kolme siviiliautoa. Jaoin partiot ja roolit etukäteen osallistujille tiedoksi.

4.1 Ajoneuvokuvauspäivä

11.6 sunnuntaina meillä oli varattuna pitkä 12 h kuvauspäivä. Kuvasimme Ruusuniementiellä vaarallisen henkilön kiinniottoa ajoneuvosta. Aloitimme selvästi päivän vaikeimmalla osa-alueella eli virve-viestityksen kuvaamisella ja suunnitelmien antamisella. Tämä osa-alue oli myös osaltani kaikista huonoiten suunniteltu ja olin herännyt sen tärkeyteen kunnolla vasta muutamaa päivää ennen kuvauksia. Tilannejohtajan repliikit olisi pitänyt antaa jo hyvissä ajoin opeteltavaksi tai sitten minun olisi itse pitänyt hoitaa se rooli. Syy miksi päätin olla olematta missään kuvausroolissa, oli se, että halusin nähdä eri partioiden suoritteet itse ulkopuolelta. Tämän asian tärkeyden olin huomannut, kun olimme tehneet testivideon peruspysäytyksestä. Siinä kaikki suoritukset eivät menneet niin kuin olin ajatellut ja huomasin sen vasta kuvausten jälkeen.

Etenimme tapahtumien osalta kronologisessa järjestyksessä alkaen kohdasta, jossa poliisipartio tekee havainnon kohdeautosta. Videolla partiolla on jo etukäteen tiedossa, että kyseisen auton henkilöt voivat kohdistaa aseellista uhkaa poliisia vastaan. Tästä eteenpäin alueen kenttäjohtaja otti tilannejohdon ja alkoi keräämään resursseja ja antamaan ohjeita pysäytykseen. Tilannejohtajan antamat ohjeet kuvattiin yhtenä pitkänä ottona, mikä vaati useita toistoja, jotta asiat saatiin sanottua halutulla tavalla. Tässä meinasi iskeä päivän ensimmäinen epätoivo, kun otimme kohtausta uudestaan ja uudestaan. Jälkikäteen mietittynä ohjeistus olisi kannattanut antaa lyhyempinä otoksina aina yhdelle partiolle kerrallaan, jotta leikkaamisella olisi saatu sitten yhdistettyä erilliset pätkät kokonaisuudeksi. Tätä tapaa käytettiin myöhemmissä videoissa. Tikkanen kävi kameran kanssa eri partioiden mukana nauhoittamassa haluamiamme kohtia ennen pysäytyshetkeä.

Replikkien nauhoitus vei noin kaksi tuntia. Ennen lounasta harjoittelimme pysäytyshetken autojen sijoittelua ja jalkautumista autoista. Lounastauko tuli tarpeeseen, koska porukasta huomasin, että aamupäivä oli vaatinut kovaa keskittymistä äänessä olevilta partioilta. Itsellä pienoinen epätoivo alkoi hiippailla hyvin lähellä, koska tiesin, miten paljon kuvattavaa oli vielä jäljellä ja että emme varsinaisesti olleet päässeet itse pysäytykseen.

Iltapäivän kuvaukset lähtivät käyntiin kohdeauton pysäytyksellä ja käskytskiinniotolla. Toistoja tehtiin useita ja Tikkanen kuvasi kaikki olennaiset perspektiivit eri autoista. Kiinnioton jälkeen kuvattiin eri variaatioita autolle menosta ja auton tarkastaminen. Seuraavana vuorossa oli LAPVn käyttäminen pysäytyksen yhteydessä. Avaan taktiikoiden yksityiskohtia tarkemmin videoilla, jotka salausluokkaa IV. Vaikka iltapäivän kuvaukset sujuivat hyvällä tahdilla, koko ajan alkoi näyttää, että emme millään ehtisi kuvata kaikkea tarvitsemaamme. Löin uutta vaihdetta silmään ja aloin antaa lyhyempiä ohjeita ja karsin kaiken ylimääräisen seisoskelun kohtausten välissä. Porukka lähti mukaan täydellisesti ja useampi tunti mentiin kuin flow-tilassa kohtauksesta kohtaukseen. Aikapaine puristi takaraivossa, vaikka tulosta syntyi koko ajan hyvää tahtia.

Kuvaukset UAS:illa alkoivat aikatauluun nähden todella myöhään, kun kuvausaikaa oli vain pari tuntia jäljellä. Kuvaustahtia joutui tehostamaan vielä entisestään, koska halusimme kuvata lähes kaikki kohtaukset myös UAS:sta. Tämä vaihe sujui odotettuakin nopeammin, koska kohtauksia oli toistettu jo monen tunnin ajan. Kohtaukset saatiin usein kuvattua jo parilla otolla, mikä nopeutti etenemistä. Eniten tässä vaiheessa vei aikaa, kun UASn akut eivät olleet täysiä ja akun vaihtamiseen meni aina useita minutteja. Tässä vaiheessa kuvaajankin hermoja ja keskittymistä testattiin.

Kuvaukset saatiin kuin saatiinkin tehtyä lopulta. Loppuun otimme muutaman lyhyen extran ja kevennyksen, mutta jätimme muutaman asian kuvaamatta, koska päivä läheni loppuaan. Porukka teki todella kovalla motivaatiolla eikä kukaan valittanut mistään koko päivän aikana, vaikka tauot jäivät vähiin ja varusteiden kanssa tuli hiki monta kertaa. Olin suuressa määrin huojentunut ja erittäin tyytyväinen päivän suoritukseemme. Suunnittelu ja aikataulutukset onnistuivat paria kohtaa lukuun ottamatta hyvin. Tiesimme, että oppisimme päivästä paljon ja saisisimme sitä kautta ideoita loppukesän kuvauksiin.

4.2 Kuvausviikonloppu 25.-27.8.2023 Poliisiammattikorkeakoulussa

Olin tehnyt merkittävän osan viikonlopun suunnitelmista ja henkilöressurssivarauksista jo ennen kesälomia. Elokuulle ennen kuvauksia jäi tehtäväksi varata majoitus- ja harjoitustilat Polamkista sekä käyttämämme ajoneuvokalusto. Kaikki kuvauksiin ilmoittautuneet henkilöt pääsivät osallistumaan, mikä oli hyvä, koska olin pudottanut tarvittavan henkilöstön määrän minimiin.

4.2.1 1. Kuvauspäivä: Kiinniotto julkisesta kulkuvälineestä

Perjantaina 25.8 meitä lähti 14 voimankäytön kenttäkouluttajaa Helsingistä kohti Polamkia tavoitteenaan kuvata mahdollisimman monta koulutusvideota kolmen päivän aikana. Olin tarkoituksella houkutelut mukaan nykyiset ja entiset pää- ja vastuukouluttajat, koska halusin videoihin yhtenäisen näkemyksen ja tiesin, että suunnittelua tehtäisiin vielä paikan päällä. Tiesin myös, että

kouluttajat kokisivat videot paremmin käyttökelpoisiksi, jos he olisivat itse niitä tekemässä ja vaikuttamassa sisältöön. Loput kouluttajat olivat motivoituneita vapaaehtoisia.

Saavuimme perjantaina perille klo 10 aikoihin. Kokosin porukan ruokalan päätyyn orientoivaan palaveriin. Tikkanen näytti siinä yhteydessä muutaman minuutin pätkän alkukesällä kuvatusta ajoneuvopysäytysvideosta. Porukasta oli havaittavissa odottavaista tunnelmaa eikä kukaan varmaan oikein tiennyt mitä tarkkaan olisi luvassa.

Lounaan jälkeen siirryimme koulun ajoharjoittelukentälle. Perjantain aiheena oli kiinniotto julkisesta kulkuvälineestä ja tässä tapauksessa bussista, joka koululla on käytettävissä. Pakarinen oli hoitanut koululta ajoneuvot ja avaimet, mikä nopeutti kuvausten aloittamista huomattavasti. Päädyimme kuvaamaan asioita kronologisessa järjestyksessä, jotta olisi helppo muistaa mitä on kuvattu. Huolellinen käsikirjoitus ja kohtauksien sanoitus helpotti ja joudutti kuvausten etenemistä.

Alkukesän kuvauksista viisastuneena päätin itse hoitaa tilannejohtajan roolin, koska olin kirjoittanut vuorosanat ja pystyin opettelemaan ne hyvissä ajoin. Tilannejohtajan rooliin panostettiin huomattavasti, koska videoihin haluttiin selkeä tilannejohtajan johtamisnäkökulma. Kuvaamamme kiinniottotaktiikka julkisesta liikennevälineestä on suunniteltu niin, että se voidaan toteuttaa hyvällä tilannejohtajan antamalla ohjeistuksella, vaikka taktiikka ei olisi muille tehtävällä oleville partioille tuttu. Haastetta repliikkien nauhoittamiseen toi se, että halusimme kuvata asiat liikkeessä olevasta autosta. Nyt se kuitenkin sujui huomattavasti helpommin kuin kesäkuussa, koska en tarvinnut opettaa repliikkejä kenellekään toiselle.

Kun kuvasimme tilannejohtajan ohjeistuksia autossa, muut suunnittelivat ja harjoittelivat askelmerkkejä bussin luona eri vaiheisiin. Oli helppo luottaa, että asiat menisivät oikein, koska samat kouluttajat olivat vastanneet kyseisen aiheen kehittämistä ja kouluttamisesta vuosi sitten syksyllä. Tilannejohtajan vuorosanojen jälkeen kuvasimme bussin pysäytystä kaikista mahdollisista kuvakulmista, mitä koimme tarpeelliseksi. Toistimme pysäytystä samanlaisena monia kertoja ja Tikkanen kuvasi pysäytyksen kaikkien partioiden perspektiivistä ja myös bussin matkustajien näkökulmasta muutamia asioita. Käsikamerakuvaamisen jälkeen alkoi kuvaaminen UAS:lla. Teimme pysäytyksestä edelleen useita samanlaisia toistoja ja Tikkanen vaihteli UASn kuvakulmaa, jotta sai kattavasti materiaalia editointiin.

UAS:lla kuvausten jälkeen otimme vielä muutamia tyypillisimpiä variaatioita, joita saattaisi tulla eteen. Kuvasimme tilanteen, jossa henkilö poistuu poliisin pysäytyksen aikana bussista ja hänet otetaan kiinni bussin ulkopuolelta. Kuvasimme myös tilanteen, jossa useampi henkilö kohdehenkilön seurueesta joudutaan poistamaan bussista.

Perjantain kuvauspäivä saatiin purkkiin aikataulussa. Pidimme Toimintatalon luokassa vielä palaverin seuraavan päivän aiheesta, jolloin aamulla päästäisiin heti asiaan ja aihe pyörisi sopivasti porukan mielessä uusien ideoiden synnyttämiseksi.

4.2.2 2. Kuvauspäivä: Kohteen haltuunotto (hiljainen piiritys)

Lauantai aloitettiin aikaisiin aamulla Toimintatalon luokassa. Tikkanen oli editoinut edellisen päivän videota iltamyöhään ja näytti siitä muutaman minuutin maistiaisen, joka näytti jo erittäin hyvältä. Tämä toimi täydellisenä motivointina päivään, kun työn jälki nähtiin niin nopeasti. Lauantain kuvausaiheena oli kohteen haltuunotto eli ns. piiritys ja vielä tarkemmin hiljainen piiritys. Kuvaukset alkoivat myös kronologisessa järjestyksessä tehtävän vastaanottamisesta ja sitä seuraavasta ohjeistuksesta jne. Kun kuvasimme tilannejohtajan toimintaa, muut kouluttajat suunnittelivat ja harjoittelivat partioiden lähestymissuuntia ja katsoivat paikkoja valmiiksi. Askelmerkit olivat hyvin pitkälle valmiit, kun aloimme kuvata yksittäisten partioiden saapumista ja varustautumista. Kohtaukset menivät eteenpäin hyvää tahtia mikä oli tarpeen, koska kuvattavaa oli päivää kohti todella paljon.

Jossain vaiheessa iltapäivää heräsi huoli, että päivä ei vain yksinkertaisesti riitä kaiken kuvaamiseen, koska etenemistahti mateli pari tuntia lounaan jälkeen erilaisten näkemysten vellomisen aikana. Yhtä panssariautoon liittyvää kohtausta suunniteltiin todella pitkään ennen kuin se saatiin toteutettua. Tämä ei ollut selvästikään tehokas tapa. Homma lähti kuitenkin pyörimään lähes maksimitehokkuudella ja uudet kohtaukset oli harjoiteltu yksityiskohtia myöten ja pääsimme saman tien kuvaamaan edellisen kohtauksen jälkeen.

Päivän viimeisenä kokonaisuutena oli jälleen kuvaus UAS:lla. Aikaa ei ollut yhtään liikaa. Tiesimme jo, että seuraavan päivän sade estäisi kuvausten jatkamisen UAS:lla myöhemmin. Jokainen partio toisti vielä oman osuutensa uudelleen, jotta se saatiin kuvattua ylhäältä. Minulla oli päivän kuvaussuunnitelma, josta viivasin yli kohtauksia sitä mukaa, kuin ne saatiin purkkiin. Muutama kohtaus täytyi kehittää lennossa, kun ne koettiin tarpeellisiksi. Tiesin jo etukäteen, että joutuisimme suunnittelemaan useita kohtauksia nopeasti ja oli helpottavaa, että ne syntyivät hyvällä porukalla todella kivuttomasti.

Haasteita toi muun muassa UASn lentokorkeuden maksimi 50 m, mikä ei ollut riittävä yleiskuvan ja partioiden sijaintien esittämiseksi yhdessä kuvassa. Kuvakulmat saatiin luotua liikkuvalla UAS-kameralla. Sää oli suotuinen. Pääosin oli tasaisen pilvistä, mutta välillä auringonpaiste muutti olosuhteita hieman. Kävimme palaveria vielä lauantaina illalla sunnuntain aiheesta. Ennustettu sateinen sää näytti, että joutuisimme siirtymään varasuunnitelmaan, joka oli kuitenkin hyvin tarkasti suunniteltu etukäteen.

4.2.3 3. Kuvauspäivä: Kerrostaloasunnon eristystaktiikka porraskäytävässä

Aamun vesisade varmisti sunnuntain osalta siirtymisen varasuunnitelmaan. Päätin, että kuvaamme porraskäytävässä tapahtuvaa taktiikkaa, jota käytetään kerrostaloasunnon eristämässä ja ”piirittämässä”. Harjoituskaupungin portaikko ja Katajan kämpä ympäristöineen toimi erinomaisena paikkana kuvaukseen. Meillä oli pieniä näkemyseroja taktiikan johtamisen alkutoimista ja kävimme hyvän keskustelun ja testauksen perustoimintamallin lukkoon lyömisestä vastuu- ja pääkouluttajien kesken aamulla ennen kuvausten aloittamista. Lopulta olimme samaa mieltä, miten asia haluttaisiin opettaa suorittajan ja johtajan näkökulmasta.

Päädyimme ajan säästämiseksi kuvaamaan tapahtumia suoraan siitä, kun partioita alkaa saapua rappukäytävään. Jokaisen partion tehtävät kuvattiin siten, kuin ne optimaalisessa tilanteessa menisivät. Viestiliikenne nauhoitettiin edelleen ja kävimme samalla radiokeskustelua tapahtumien edetessä. Yritin viestittää haluamani asiat oikeisiin paikkoihin, mutta jälkikäteen huomasimme, että monta asiaa jäi pienen kiireen vuoksi tekemättä. Onneksi viestiliikenteen nauhoitus jälkikäteen olisi mahdollista.

Porraskäytävässä tuli tarve lisävalon käytölle ja yksi kouluttaja toimi lähes koko ajan valomiehenä. Äänen nauhoituksessa oli haasteita, kun puhe vaimeni alhaalla olevaan kypärän visiiriin ja monet halusivat kuiskutella kuin oikealla keikallakin tehtäisiin. Kohtauksia puristettiin kasaan kovalla ja kiihtyvällä tahdilla myös sunnuntaina, koska tiesimme, että uutta samanlaista kuvauskeikkaa samalla porukalla ei enää tulisi. Sunnuntain kuvausten osalta saimme minimi kuvattua ja pääsimme aikataulun mukaisesti kotimatalle kohti Helsinkiä.

4.3 Editointi

Kuvausviikonlopun jälkeen alkoi editointityö. Tikkanen oli tehnyt jo paljon raakaeditointia kyseisen viikonlopun aikana. Varsinkin kohteen haltuunotto -video vaati paljon järjestykseen ja johtamiseen liittyvää suunnittelua. Mietin tarkkaan missä järjestyksessä johtamiseen liittyvät asiat esitettäisiin videolla. Videosta oli myös tulossa todella pitkä ja se olisi sisältänyt noin 3 minuutin monologin erilaisia suunnitelmia ja ohjeistuksia. Nämä saatiin yhdistettyä erilaisiin kohtauksiin, mikä lyhensi videota ja loi autenttisuutta. Tikkanen sai kaikki ideamme toteutettua teknisesti käden käänteessä. Muutamia viestiliikenteen jälkiäänityksiä tehtiin pariin kohtaukseen ja yksi uusi lyhyt kohtaus luotiin nauhoitetun materiaalin ja jälkiäänityksen pohjalta.

Myös porraskäytävään sijoittuva video vaati tapahtumajärjestykseen liittyvää suunnittelua varsinkin viestiliikenteen osalta sekä viestityksen jälkiäänitystä. Lisäksi ryhmiltä saadun palautteen perusteella

partioiden tehtäviä ja termistöä selitetään pysäytyskuvilla. Pysäytyskuvat myös hidastavat videoiden nopeaa etenemistä ja antavat aikaa omaksua ja prosessoida informaatiota.

Kiinniotto julkisesta kulkuneuvosta -videon osalta päädyttiin kahteen erilliseen videoon, joista toinen kuvaa tapahtumat yleisesti ja keskittyy tapahtumiin ja tilannejohtajan roolin esittämiseen. Toisella videolla tapahtumat esitetään jokaisen partion perspektiivistä niin, että suorittaja pystyisi hoitamaan kyseisen tehtävän pelkästään videon antaman opetuksen myötä. Partioiden tehtävät esitetään pysäytyskuvissa olevissa teksteissä.

4.4 Esittely päällystölle

Esittelimme jo melko pitkällä olevia videoita päällystöllemme syyskuun alussa. Paikalla oli lähiesimieheni ylikonstaapeli Tiihonen, voimankäytöstä vastaava päällystoesimieheni komisario Juvonen, hälytystoimintalinjan päällikkö ylikomisario Heinonen sekä johtokeskuksen päällikkö ylikomisario Karlsson. Vastaanotto oli erittäin positiivinen eikä kyseisenlaista videon laatua selvästikään odotettu. Keskustelimme sisällöistä ja perustelin taktiikoiden valintaa, koska ne olivat monelle uusia. Esiin nousi muutamia pieniä kehitysideoita, joista osan olimme jo etukäteen huomanneet ja päättäneet korjata.

5 PRODUKTIN SISÄLTÖ

5.1 Tuotettu materiaali

Neljän päivän kuvausten tuloksena syntyi neljä eri videota neljästä eri aiheesta. Aiheina ovat siis vaarallisen henkilön kiinniotto ajoneuvosta, henkilön kiinniotto julkisesta kulkuvälineestä, kohteen haltuunotto eli piiritys ja ryhmittäminen kerrostalon porraskäytävään aseuhka-tehtävällä. Videoilla näytetään eräänlainen tavoiteltu kokonaissuoritus optimaalisessa tilanteessa ja riittävillä resursseilla. Videot esittelevät tärkeimpiä taktisia vaihtoehtoja, jotta suorittajat ja erityisesti tilanteita johtavat konstaapelit tietäisivät mitä pelimerkkejä heillä on käytössään ja mitä milloinkin kannattaisi soveltaa ja missä järjestyksessä. Videoiden tarkoitus ei ollut kuvata teknisiä suorituksia mahdollisimman tarkasti vaan antaa työkaluja kokonaisuuden hahmottamiseen ja erityisesti johtamiseen. Teknisiä asioita joutuu joka tapauksessa harjoittelemaan käytännössä, jotta ne voi oppia. Taktisia vaihtoehtoja sen sijaan voi tehtävillä soveltaa jo sen perusteella, että tietää sellaisia vaihtoehtoja olevan olemassa vaikei olisi päässyt kaikkea harjoittelemaan.

Editoitua materiaalia syntyi reilu 60 minuuttia. Kohteen haltuunottovideoista pilkottiin myös lyhyempiä 2–3 minuutin videoita mm. LAPVn käyttäminen erilaisissa tilanteissa. Myös ajoneuvopysäytysvideosta tulee lyhyempiä kokonaisuuksia. Videoilla johtamisen toimintamallit

perustuvat valtakunnallisesti annettuun johtamisen opetukseen sekä aihetta käsitteleviin ohjeisiin ja määräyksiin. Videoilla käytetyt suunnitelmat ja ohjeet noudattavat tätä linjaa. Tarkempia yksityiskohtia on jouduttu kehittämään, koska niihin ei ole valtakunnallista koulutusmateriaalia.

5.2 Produktin tallentaminen

Tässä vaiheessa suunnitelmana on tallentaa videot kenttäjohtajille tarkoitetulle projektilevylle, josta niihin pääsee käsiksi. Joudun perustamaan kyseisen projektikansion, koska sellaista ei vielä ole. Kyseiseen projektikansioon on tarkoitus tallentaa myös muuta kenttäjohtajille kuuluvaa koulutusmateriaalia koskien voimankäyttöä, taktiikkaa ja johtamista. Koulutusmateriaaleja on tarpeen olla kenttäjohtajien saatavilla laajemmin kuin tällä hetkellä, jolloin ne ovat olleet vain kouluttajien saatavilla. Ei ole tarkoituksenmukaista ja oppimisen kannalta tehokasta säilöä tärkeää materiaalia vain muutamien käyttöön. Lisäksi videot tallennetaan voimankäytön kenttäkouluttajien ja johtamisen kenttäkouluttajien projektikansioon.

6 ARVIOINTI JA POHDINTA

Kuvausprojekti oli monin tavoin hyvin haastava, erittäin työläs, mielenkiintoinen ja opettavainen noin yhdeksän kuukautta kestävä kokonaisuus. Huomasin jo melko varhaisessa vaiheessa, että vähempikin olisi riittänyt AMK-opinnäytetyön laajuudeksi. Halusin kuitenkin toteuttaa jotain uutta ja itselleni riittävän haastavaa, jotta motivoituisin sen tekemiseen.

Opin projektin aikana monia nyt ja tulevaisuudessa hyödyllisiä asioita projektin suunnittelusta, toteuttamisesta ja johtamisesta sekä tietysti koulutusvideoiden tekemisestä. Keväällä tehty projektin aikataulurunko opinnäytetyön suunnitelman yhteydessä auttoi selkeästi hahmottamaan milloin eri vaiheiden olisi tarkoitus toteutua. Kesken kevään jouduin sopeutumaan siihen, että kuvaukset eivät toteutuneet keväällä ja jouduin tekemään uuden suunnitelman loppukesäksi. Kokonaisuikataulussa oli kuitenkin sen verran varaa, että meille jäi silti riittävästi aikaa toteuttaa ne loppukesästä ja hoitaa vielä editointi syksyn aikana.

Tarkka ja hyvin suunniteltu kuvaussuunnitelma oli ehdoton edellytys onnistuneisiin sisältöihin ja kuvauspäivien aikataulussa pysymiseen. Se olisi voinut olla vieläkin tarkempi, jolloin kuvauspäiviltä olisi säästynyt aikaa. Tarkemman kuvaussuunnitelman tekeminen olisi kuitenkin vaatinut erittäin paljon työtä ja todennäköisesti aikaa olisi mennyt hukkaan. Yhteisen työajan löytyminen oli vaikeimpia asioita, kun osallistin muita kouluttajia. Tämän vuoksi en pystynyt käymään suunnitelmia läpi muiden kouluttajien kanssa, kuin vasta kuvauspäivien aikana. Tein tietoisin valinnan, että suunnittelisin muun muassa videoiden kohtauksiin liittyviä asioita paljon paikan päällä lennossa.

Kaikkea ei pystynyt eikä ei ollut järkevää suunnitella etukäteen, koska se olisi vaatinut todella paljon enemmän aikaa. Oli ajankäytöllisesti tehokkaampaa tehdä ratkaisuja, kun tiesi missä olosuhteissa olimme ja saimme nopeasti monta mielipidettä asiaan.

Kuvauspäivien aikataulun tekisin paljon löysemmäksi, koska nyt vain yksi kuvauspäivä neljästä onnistui aikataulun puolesta optimaalisesti. Muut päivät olivat todella kiireisiä ja asioita jäi kuvaamatta. Kuvauksissa käytetyt repliikit, annetut ohjeet ja suunnitelmat on tarpeen suunnitella tarkasti ja tarkistuttaa yhdellä tai kahdella ammattilaisella ennen kuin niitä alkaa kuvata. Repliikit aiheuttivat yllättävän paljon työtä ja niihin olisi pitänyt käyttää enemmänkin aikaa. Videolla käydyn puheen täytyy kestää tarkastelua, koska sitä käytetään koulutusmateriaalina ja siitä otetaan mallia.

Eristetty ja rauhallinen paikka on äärimmäisen tärkeä onnistuneisiin kuvauksiin. Jos jatkossa vielä kuvaamme vastaavia johtamista käsitteleviä ja laajempia videoita, tulemme tekemään sen myös Polamkissa tai vastaavassa eristetyssä paikassa ajan säästämiseksi, ongelmien välttämiseksi ja logistiikan helppouden vuoksi. Kuvauksissa kannattaa käyttää vain ja ainoastaan täysin vapaaehtoisia henkilöitä. Ensimmäisenä kuvauspäivänä kaksi ei aivan niin motivoitunutta esiintyjää aiheutti koko päivän aikana noin 45 minuutin verran ylimääräistä odottelua, kun aina oltiin myöhässä jokaisen siirtymisen jälkeen.

Olin aliarvioinut kuvauksissa käytettävien esiintyjien henkilökohtaisen osaamisen tärkeyden. Olin ajatellut pystyvän ohjeistamaan kaikki esiintyjät oikeisiin suorituksiin paikan päällä. Tämä ei ollut kuitenkaan täysin mahdollista, koska en pystynyt olemaan joka paikassa itse ja esiintyjiltä vaadittiin paljon soveltamistaitoa eri tilanteissa. Jatkossa käyttäisin vastaavilla videoilla vain kouluttajia tai muita varmuudella päteviä suorittajia, jotka pystyvät sopeutumaan tilanteisiin ja tekemään itsenäisesti hyviä ratkaisuja.

Projektin aikana yliarvioin omat kykyni visioni välittämiseen niin päällystölle kuin osalle kouluttajista. Vaikka uskoin olevani tekemässä jotain todella hyödyllistä ja perusteluni olivat päteviä, muutamat eivät nähneet asiaa samalla tavalla. Ne, jotka vaikuttivat eniten epäilevän aiheitamme, olivat itselleni vähiten tuttuja. Hyvät henkilösuhteet ja luottamus ovat välttämättömiä, jos aikoo saada vakuutettua toiset paremmin asiastaan. Myös ihmisten ennakkoluuloja ja pelkoja on vaikea perustella pois. Heidän pitää itse nähdä ja kokea vakuuttuakseen ja muuttaakseen mielipidettään. Uskon kuitenkin lopulta vakuuttaneeni kaikki nekin, jotka alun perin olivat epäileviä tai suorastaan vastustivat aihetta. Valmiit videot toimivat parhaina vakuuttajina. Jatkossa vastaavissa projekteissa tai asioissa tiedän paremmin esitellä asiani vielä tarkemmin aivan jokaiselle, joka pystyy siihen vaikuttamaan tai estämään sen toteuttamisen.

Materiaalin jatkokäytön hyödyntämiseksi oli äärimmäisen tärkeää saada kaikki pää-; ja vastuukouluttajat mukaan kuvauksiin ja suunnitteluun. Kun kouluttajat saivat itse suunnitella kohtauksia ja kokonaisuutta, he samalla sitoutuivat tekemään parhaansa lopputuloksen eteen. Näin he pääsivät vaikuttamaan ja varmasti tulevat käyttämään materiaalia paremmin koulutuksissaan. Kaikki kouluttajamme saivat mahdollisuuden osallistua kuvauksiin ja saivat vielä editointivaiheessakin sanoa näkemyksensä. Uskon, että onnistuin valitsemaan oikeanlaiset joustavat tutkimusmenetelmät keskusteluista, palavereihin ja testaukseen, jotta sain irti muiden kouluttajien ajatukset, tiedot ja taidot videoihin. Tämä näkyi mielestäni kuvauksissa hyvin niin, että kouluttajat antoivat kaiken osaamisensa videoiden sisällön onnistumiseksi.

Tutkimuskysymykseni opinnäytetyöhön oli: Miten koulutusvideoita voidaan käyttää oppimisen ja koulutuksen tukena? Videoita on jo käytetty erilaisilla kursseilla luentojen tukena sekä opetusmateriaalina käytännön harjoittelussa. Ne on muokattu niin, että videoilta pystyy oppimaan eri asioita ja rooleja suorittajasta tilannejohtajaan, mikä antaa niiden käyttöön laajuutta. Olen vakuuttunut, että asettamani pedagogiset tavoitteet eri opetusmuodoista ja tilanteista ovat täyttyneet tai tulevat täyttymään myöhemmässä vaiheessa.

Koulutusvideoita käytettiin ensimmäistä kertaa syyskuun puolivälissä Helsingin hälytys- ja valvontayksikön järjestämällä taktiikkakurssilla Polamkissa. Kurssia johtanut kouluttaja kertoi, että kaikki videot katsottiin ennen muun koulutuksen alkamista aiheen esittelemiseksi. Videot olivat säästäneet koulutusaikaa luennoilta ja käytännön harjoituksista, koska kurssilaiset saivat videoiden avulla kokonaiskäsityksen tavoiteltavasta suorituksesta sekä yksittäisistä toimenpiteistä. Myös johtamisnäkökulma saatiin esiteltyä esimerkkinäkökulmasta. Marraskuun alussa videoita tullaan käyttämään konepistoolin käyttäjäkurssilla taktiikan opetuksessa ja vuoden lopulla yleis- ja kenttäjohtajalisenssien uusinnoissa.

Keräsimme loppueditointia varten palautetta voimankäytön ja johtamisen kouluttajien kautta laittamalla hieman keskeneräiset videot heidän nähtäväkseen ja näytettäväksi kenttäryhmille. Palautteissa pyydettiin tekstiosuuksien lisäämistä videoihin, kuten yhdessä videossa oli jo tehty malliksi aikaisempien palautteiden perusteella. Muun muassa puheella annettuja suunnitelmia, ohjeita ja tehtäviä haluttiin myös tekstinä, mikä varmasti selkeyttää niitä ja antaa mahdollisuuden muistaa esimerkkejä helpommin. Tekstit myös hidastavat videoiden nopeaa etenemistä ja antavat aikaa katsojalle.

Uskoisin, että jatkossa videoita hyödynnetään vielä laajemmin koko yksikön osalta sekä ennakkomateriaalina että kertaamisen tukena. Materiaalin riittävän kattava saatavuus ratkaisee tämän asian ja sen aion vielä varmistaa. Videoiden sisällöt eivät ole omaa mielipidettäni tai pohjaudu

omaan osaamiseen, vaan kollektiivisesti luotuun ja vuosien aikana kehitettyyn ja yhteen kerättyyn aiheistoon. Olen tyytyväinen koottuun sisältöön.

Noudatin raportin rakenteessa Kujanpään toiminnallisen opinnäytetyökurssin ohjeistuksia. Raportin teoriaosuus oli lopulta hiukan erilainen, kuin olin alun perin suunnitellut. Lähdemateriaaliin tutustuminen muutti käsityksiäni varsinkin pedagogisesta osuudesta ja opin varmasti itse paljon lisää aiheesta. Valitsin käsiteltävät pedagogiset aiheet niin, että ne kiinnittyivät video- ja koulutusmateriaalien käyttämiseen nyt ja tulevaisuudessa.

Produktin teon raportointiosuus on hyvin pitkä ja monivaiheinen, mutta niin oli projektin. Tietty seikkaperäisyys varmistaa, että lukija pääsee paremmin sisään mitä missäkin vaiheessa on tehty ja miksi. Mielestäni opinnäytetyöni oli AMK-työksi varsin laaja, ja se aiheutti hyvin paljon työtä. En olisi mitenkään ehtinyt saada sitä valmiiksi pelkästään muunto-opiskeluun varatulla ajalla. Sain kuitenkin tehdä juuri sitä mitä halusin, ja se auttoi ponnistelemaan loppuun. Työtä helpotti, että sain tehdä sitä reilun kaksi jaksoa opiskelun ulkopuolisella työajalla. Projektin aikana oli muutaman kerran riski, että koko työ kaatuu. Ensimmäinen tällainen vaihe oli hankintojen läpivieminen, mikä vaati isoja ponnisteluja onnistuakseen. Kuvausten järjestäminen siirtyi kolme kertaa ja oli hyvin lähellä, että olisi se jäänyt toteutumatta kokonaan. Otin ehkä turhan ison riskin tai en osannut arvioida, että työni olisi niin riskialtis. Yksi merkittävä riskin arviointiin vaikuttava tekijä oli se, että kaksi päälystöesimiestäni vaihtui projektin kannalta hankalaan aikaan ja toinen heistä meinasi ajaa koko homman alas.

Vaikka videot onnistuivat mielestäni erittäin hyvin, ne eivät suinkaan ole täydellisiä tai virheettömiä. Useista ostoista, ohjeistuksesta ja editoinnista huolimatta videoille jäi muutamia teknisiä virheitä, joihin joku voi tarttua ja saada väärän mielikuvan oikeasta suorituksesta. Myöskään kaikkia myöhemmin syntyneitä ideoita ei voinut enää editoida jälkikäteen ja muutamia tärkeitä asioita unohtui kokonaan kuvata. Joitakin tärkeimpiä pois jääneitä asioita saatiin lisättyä tekstinä videoiden yhteyteen, mikä oli paras vaihtoehto, mitä pystyttiin tekemään.

Videoilla tehtäviin käytetty resurssien määrä voi tuntua epärealistiselta ja sitä kautta voidaan todeta, että noin ei voida tehdä tosielämässä. Meidän ei myöskään ollut mahdollista kuvata kaikkia mahdollisia toimintavaihtoehtoja kaikissa tilanteissa, vaan jouduimme usein päättämään yhden tavan näyttää asia. Tästä voi syntyä ajatus, että vain näytetty tapa on järkevä ja toimiva, mikä ei suinkaan pidä paikkaansa. Videoilla kuvatut taktiikat sopivat niihin tilanteisiin, joita videoilla esitetään, mutta eivät välttämättä kaikkiin tilanteisiin. Täytyy ymmärtää, että taktiikka edellyttää ajattelua, päätöksentekoa sekä valintojen tekemistä ja soveltamista käytössä olevista toimintamalleista. Rautalankamalli ei toimi aina kaikissa tilanteissa sellaisenaan.

Kokonaisuuden esittäväällä videolla saadaan kenties jonkunlainen kokonaiskuva, mutta asiat eivät tietenkään siirry suoraan osaamiseksi pelkän katsomisen kautta. Jokainen videolla esitetty katsojalle uusi asia vaatii aktiivista ajattelua ja liittämistä kenties aiemmin opittuun sen ymmärtämiseksi. Jotta sisäistetty ja prosessoitu tieto siirtyy käytännön tasolle, se vaatii enemmän kuin yhden tai kaksi katsomiskertaa ja omaa ajattelutyötä. Parhaimmillaan saadaan vielä aiheeseen liittyvää muuta koulutusta ja sopivia keikkoja töissä, joilla taktiikoita voidaan soveltaa.

Käytyäni Polamkin Pedagoginen asiantuntijuus ja osaaminen -kurssin vuonna 2022, vakuutuin, että voimankäytön ja johtamisen kenttäkouluttajille olisi tarpeen järjestää lisää parempaan kouluttamiseen tähtäävää koulutusta. Muun muassa koulutuspäivien ja sisältöjen suunnittelu, koulutusten järjestäminen ja esittämistapa sekä palautteen antaminen olivat aiheita, joihin kyseinen kurssi antoi paljon. Jo yhdenkin päivän koulutus voisi antaa uusia näkemyksiä ja työkaluja nykyisille kouluttajille, kuten johtamisen kenttäkouluttajakurssilla tehtiin. Pyrimme videoilla hyödyntämään erilaisia pedagogisia työkaluja oppimisen parantamiseksi pohjautuen tieteeseen ja videoista saatuun palautteeseen.

Haluaisin koulutusvideoiden myötä nähdä kenttäryhmiä katsomassa niitä yhdessä ja keskustelemassa ryhmänjohtajan johdolla taktiikoista, niiden valintaan vaikuttavista tekijöistä, seurauksista ja tilanteen hoitamiseen liittyvästä johtamisesta. Ryhmänjohtaja ottaisi selvän vastuun omasta ja ryhmänsä osaamisen kehittämisestä myös näillä osa-alueilla. Oppimista tapahtuisi myös koulutusajan ulkopuolella ja tietyt perustoimintamallit sisäistettäisiin riittävällä tavalla niin suorittajan kuin johtajankin näkökulmasta. Myöhemmin kuvattavien lisävideoiden avulla voitaisiin saada riittävän kattava kuva kenttäpoliisin tarvitsemista perustaktiikoista.

Oman ammattitaitonsa kehittämiseksi ryhmänjohtajien olisi kannattavaa ottaa enemmän vastuuta myös voimankäyttöön, taktiikkaan ja johtamiseen liittyvien asioiden ohjaamisesta ja läpikäymisestä omassa ryhmässään yhdessä virallisten kouluttajien kanssa. Valmiit koulutusmateriaalit antavat siihen mahdollisuuden ja rajaavat samalla aiheet, jotka voidaan käydä oman ryhmän kanssa itsenäisesti. Voimankäyttö, taktiikka ja johtaminen linkittyvät usein tiiviisti toisiinsa, ja ryhmänjohtaja on avainasemassa tuomassa ne yhteen. Nuori voimankäytön kenttäkouluttaja ei välttämättä täysin hahmota kokonaisuutta johtamisen kannalta ja johtamisen kenttäkouluttajia on kentällä vain harvakseltaan. Voimankäyttöön, taktiikkaan ja johtamiseen liittyvä riittävä osaaminen keskittyy mielestäni edelleen liikaa vain näihin asioihin perehtyneille kouluttajille ja tieto ei pääse leviämään riittävästi ja tehokkaasti koulutuksen vähäisyyden ja koulutusmateriaalien huonon saatavuuden vuoksi.

Pääkouluttajatehtävänä aikana pyrin luomaan perustoimintamallit käyttämiimme tekniikoihin ja taktiikoihin. Alussa pyrimme kirjoittamaan riittävän tarkat kirjoitetut koulutuskortit ja panostimme niiden näyttämiseen kouluttajakoulutuksissa. Tämä työ ei kuitenkaan ollut tehokasta pidemmällä aikavälillä eikä varmistanut tasalaatuisuutta. Yksi yksikkömme eniten harjoitelluista tekniikoista / taktiikoista on toimiminen asunnon ovella. Siihen on olemassa hyvin tarkka perustoimintamalli, jota on opetettu lähes jokaisessa koulutuksessa viimeisen kolmen vuoden ajan. Siitä huolimatta kuulen yhä kouluttajien näyttämistä erilaisista variaatioista jatkuvasti, vaikka tarkoituksena on opettaa tietyllä tavalla ja soveltaa vasta käytännössä. Videot ovat mielestäni paljon parempi ja myös vaivattomampi tapa opettaa ja pitää yllä teknisiä ja taktisia perustoimintamalleja. Kaikille opetetaan varmasti samalla tavalla eivätkä toimintamallit pääse salakavalasti muuttumaan.

Jatkon kannalta pitäisin järkevänä lähteä jatkamaan videokoulutuskorttien tekemistä. Erilaiset perustoimintamallit saadaan mielestäni parhaiten yhteneväisiksi kuvaamalla ne hyvin ja liittämällä riittävät selitetekstit videoon. Kuvatut toimintamallit pysyvät sellaisina eivätkä vahingossa lähde muuttumaan ilman tietoisia päätöksiä. Nykysukupolvet ovat hyvin tottuneita oppimaan asioita videoilta. Näkisin ajankohtaisena jatkaa nyt aloitettua kuvaustoimintaa ainakin Helsingin poliisilaitoksessa, koska alun vaikeudet on ylitetty ja ensimmäinen projekti on saatu valmiiksi. Meillä on nyt hankittuna kuvauskalusto, kouluttajat ovat ostaneet aiheen ja kuvausosaamista on kehitetty. Jos tämän opinnäytetyön myötä myös muut laitokset ja Polamk kiinnostuvat videomateriaalin tuottamisesta, näkisin sen vain pelkästään positiivisena mahdollisuutena poliisin koulutustoiminnan kehittämiseksi.

LÄHTEET

Deci, Edward L. & Flaste, Richard 1995: Why we do what we do: Understanding self-motivation. New York: Penguin Books.

Hakala, Juha T. 2004: Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki. Gaudeamus.

Ihanainen, Pekka 2010: Ammatillinen verkkopedagogiikka – teoreettisia ja käytännöllisiä lähtökohtia. Helsinki. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Haaga-Helian julkaisusarja.

Korhonen, Vesa, 2004: Verkko-opetus ja yliopistopedagogiikka. Tampere. Tampere University Press, 2004

Murtonen, Mari ym. 2017: Opettajana yliopistolla – Korkeakoulupedagogiikan perusteet. Tampere: Vastapaino.

Pajunen, Seppo 2021: Tietoa poliisitaktiikasta ja sen muutoksista operatiivisilla tehtävillä panssariauton käyttöönoton jälkeen. Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö / AMK

Poliisiammattikorkeakoulun ohje 2020: Erilaiset oppijat ja saavutettavuus
Poliisiammattikorkeakoulussa

Poliisihallituksen määräys: Poliisin operatiivisen kenttätoiminnan johtamis- ja koulutusjärjestelmä (POL-2020-36488) Salaustaso IV

Poliisihallituksen ohje: Poliisin operatiivisen kenttätoiminnan perusteet POL-2017-13344. Salaustaso IV

Päivänsalo, Tiina-Maria 2020: Oppimiskoodi: kuinka oppiminen tapahtuu. Jyväskylä: PS-kustannus.

Rinne, Tapani 1995: Poliisitaktiikasta. Turku. Painosalama Oy.

Salonen, Kari 2013: Näkökulmia toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Sisäministeriön asetus poliisin voimakeinoista sekä kulkuneuvon pysäyttämisestä 245/2015

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009: Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press, 2009

Viitanen, Kirsi: Pedagoginen asiantuntijuus ja osaaminen -kurssi 2022 Poliisiammattikorkeakoulu

Viitanen, Kirsi: Verkko-opetuksen laatu sekä sulautuvan oppimisen ja käänteisen oppimisen periaatteet Polamkissa 2022. Diasarja.

Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2004: Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

LIITTEET 1-4

Produktin videot ovat salassa pidettävää materiaalia: JulkL 24.1 § kohta 5